

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาสีอมวลชนไทยของนักวิจัยชาวต่างประเทศ

การเสนอผลการศึกษาในบทนี้จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะต่างๆของงานวิจัยชาวต่างประเทศแต่ละงาน ในที่นี้ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับงานวิจัยแต่ละชิ้นตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. หน่วยงานผู้ศึกษา
2. ช่วงเวลาที่เลือกศึกษา
3. วัตถุประสงค์ในการศึกษา
4. ลักษณะของงานวิจัย
5. สื่อที่เลือกศึกษา
6. บริบทพื้นที่
7. กลุ่มคนที่ศึกษา
8. แนวคิด
9. วิธีวิทยา
10. การศึกษาเชิงเปรียบเทียบในงานวิจัย
11. การเสนอแนะในงานวิจัย
12. ลักษณะอื่นๆ ที่มีการศึกษาร่วม
13. ผลการศึกษา

ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นรายละเอียดของการวิจัยสีอมวลชนไทยของชาวต่างประเทศ จากนั้นจึงจะเสนอการเปรียบเทียบลักษณะของงานวิจัยในแต่ละช่วงเวลาในบทที่ 6 รวมทั้งผลการศึกษารูปแบบของการวิจัยในแง่แนวคิดและประเด็นที่ศึกษาต่อไปในบทที่ 7

รูปแบบการศึกษาของงานวิจัยแต่ละงานมีดังนี้

1. Business Research. 1955. Radio Listening in Northeast Thailand. [microfilm]. Bangkok : Business Research, Ltd; USIS.

Year	1955
Author	-
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	survey

เป็นการศึกษาผู้รับสารของสถานี 909 ในสกลนคร โดยศึกษาในแง่ของขนาด ลักษณะของประชากร ดูความนิยม การยอมรับรายการ และความเชื่อถือในเนื้อหารายการของผู้ฟัง รวมทั้งความเข้าใจรายการที่ทำโดย USIS ผลยืนยันว่าผู้ฟังชอบรายการที่มีการกระจายเสียงด้วย ภาษาท้องถิ่น ลักษณะเนื้อหาที่ชอบคือหมอลำ ข่าว และละครวิทยุ ส่วนรายการของต่างประเทศจะมีผู้ ฟังน้อย

การศึกษาผลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดทัศนคติ คือผู้ฟังตอบว่าให้การยอมรับสถานีวิทยุ 909 ว่าเป็นสถานีที่ชอบมากที่สุดเนื่องจากคุณภาพการรับฟัง ดี และประเภทเนื้อหารายการตรงตามความต้องการ

2. Baker, W.D. 1957. Communication Behavior of the Thai Elite. [S.l. : s.n.]

Year	1957
Author	Baker, W.D.
Institute	-
TypeOf Work	Research paper
Approach	impact
Method	survey

เป็นการศึกษาพฤติกรรมการรับสื่อ (media habits) และดูผลกระทบ (impact) การ จำ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์ ในพื้นที่ 7 แห่ง(ไม่ระบุ) พบว่า ในส่วนของวิทยุ ส่วนใหญ่ จะฟังรายการ radio Thailand มากที่สุด ส่วนรายการของอเมริกันจะฟังน้อยกว่ารายการไทย ในส่วน ของหนังสือพิมพ์ ความแตกต่างทางด้านเพศมีผลต่อการเลือกฉบับที่อ่าน และความถี่ของการอ่าน

การอ่านแบบ multiple readership มีในต่างจังหวัดมากกว่าในเมือง (ฉบับเดียวอ่านหลายคน) ใน ส่วนของหนังสือ ยังมีระดับการศึกษาสูงยิ่งดูหนังสือบ่อยมากขึ้น คนต่างจังหวัดจะเชื่อเรื่องในหนังสือ (อเมริกัน) มากกว่าคนเมือง การรับรู้สารที่ตั้งใจสื่อโดยตรงจากหนังสือมีไม่มาก ในการรู้ข่าวสาร มากที่สุดคือการ ฉายหนังและหนังสือพิมพ์ ส่วนนิตยสารคนอ่านบ่อยมากกว่าสื่ออื่น และอ่านอย่างหลากหลาย โดย หาอ่านจากห้องสมุดหรือยืม ยอดขายในกรุงเทพฯจะสูงกว่าในต่างจังหวัด การอ่านนิตยสารของ USIS มีน้อยเพราะเป็นภาษาอังกฤษ

การศึกษาผลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดความรู้ ในสารจากสื่อ คือให้ผู้รับสารระบุถึงสิ่งที่ได้รับทราบจากสื่อเพื่อศึกษาลักษณะที่คนไทยเรียนรู้เรื่องราว ข่าวสารต่างๆ อย่างไรก็ตามมีการศึกษาทัศนคติของผู้รับสารด้วยในกรณีของการเชื่อเนื้อหาที่ได้ชม จากภาพยนตร์อเมริกัน โดยเป็นการเปรียบเทียบระหว่างคนต่างจังหวัดและคนกรุงเทพฯ

3. Goldsen, Rose K and Rulis, Max. 1957. Factors Related to Acceptance of Innovations in Bang Chan, Thailand: Analysis of a Survey Conducted by the Cornell Cross-Cultural Methodology Project, May 1955. Ithaca: Cornell University/Southeast Asia Program.

Year	1957
Author	Goldsen, Rose K and Rulis, Max
Institute	Cornell Univ.
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Attitude Change
Method	quantitative-qualitative

เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาในเชิงสถิติในเรื่องการยอมรับนวัตกรรมทางการ เกษตร และ อื่นๆ ในด้านการเข้าใช้สถานพยาบาลสมัยใหม่ (modern health facilities) ศึกษา ลักษณะของประชากรในด้านต่างๆ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ การรู้หนังสือ (literacy) การเปิด รับสื่อ (media exposure) การปรับตัวเข้ากับสังคมแบบเมือง การใช้สื่อมวลชน (mass media) ถูก ศึกษาในประเด็นการยอมรับนวัตกรรมในเรื่องการดูแลสุขภาพ (modern health practice) ผลการ ศึกษาพบว่า การเข้ารักษาตามโรงพยาบาลและคลินิกจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในกลุ่มของชาวบ้านที่ได้เปิด รับสื่อต่างๆ (ภาพยนตร์ วิทยุ) งานวิจัยนี้ให้ข้อสรุปว่าสื่อมวลชนกับภาวะการรู้หนังสือสามารถทด

แทนกันได้ในเรื่องการชี้นำวิธีการดูแลสุขภาพ คือแม้ว่าจะไม่มีโอกาสเปิดรับสื่อ แต่หากสังคมนั้นมี อัตราการรู้หนังสือสูง คนก็สามารถไปรักษาตัวตามโรงพยาบาลได้มากเช่นกัน

4. Research and Survey Institute of Thailand. 1957. A Study of Thai Attitudes toward the Press. Bangkok : USIS/Research Division.

Year	1957
Author	-
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	survey

เป็นการศึกษาพฤติกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ของคนกรุงเทพฯ โดยศึกษาในแง่ของ ความถี่ในการอ่าน ฉบับที่ชอบ ลักษณะการรายงานข่าว ผู้อ่านชอบวิธีการนำเสนอเนื้อหาแบบใด ความชอบของหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ วารสาร นิตยสาร ฯลฯ ดูคุณสมบัติทางประชากรของผู้ให้ สัมภาษณ์ วิธีที่ใช้ คือใช้แบบสอบถามคำถามปลายปิด จากนั้นคิดผลการศึกษาเป็นตารางร้อยละใน ลักษณะที่เป็นข้อมูลดิบ ไม่มีการตีความใดๆ ผลที่น่าสนใจที่พบได้แก่ มีการอ่านหนังสือพิมพ์น้อย เมื่อเทียบกับวิทยุ ผู้รับสารเชื่อถือข่าวจากวิทยุมากกว่าเล็กน้อย คือ เชื่อวิทยุ 46% เชื่อหนังสือพิมพ์ 40% เชื่อเท่าๆกัน 6% ไม่น่าเชื่อทั้งสอง 8% เหตุผลหลักที่เชื่อวิทยุเพราะเป็นสื่อของรัฐ ส่วนเหตุผล ของคนที่เชื่อหนังสือพิมพ์เพราะหนังสือพิมพ์อยู่ในเหตุการณ์ วิทยุนำข่าวมาจากหนังสือพิมพ์ และ หนังสือพิมพ์ไม่ถูกคุมโดยรัฐ ผู้อ่านส่วนมากตามเกณฑ์ต่างๆมีดังนี้ อายุ: 20-29 (45%) การศึกษา: ระดับมัธยม (34%) อาชีพ: คนทำงานสำนักงาน (40%) เพศ: ผู้ชาย (65%)

5. Blanchard, Wendell. 1958. Diffusion and Control of Information. New Haven, Conn.: Human Relation Area Files Country Survey. 207-228.

Year	1958
Author	Blanchard, Wendell
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	structural-functionalism
Method	survey

เป็นงานในชุด Country Survey ซึ่งเป็นโครงการศึกษาเฉพาะพื้นที่ในภูมิภาคทวีปยุโรป เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกไกล โดยศึกษาโครงสร้างสังคมในลักษณะทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม (sociological political economic aspects) เพื่อค้นหาลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม โครงสร้างสถาบันในสังคม และ ค่านิยม (values) ต่างๆ งานนี้ศึกษาแบบสหสาขาวิชา (interdisciplinary) ได้แก่การใช้วิธีทางมานุษยวิทยา (anthropology) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (international affair) การเมือง (politics) เศรษฐกิจ (economics) และประวัติศาสตร์ความเป็นมา (history) ผลการศึกษาพบว่า สื่อไทยทุกประเภทจะถูกจำกัดในประสิทธิภาพการทำงานที่ด้วยเงื่อนไขจากสภาพของประเทศไทยเอง และบุคลากรยังไม่ได้มาตรฐานตะวันตก แต่ที่สำคัญคือสื่อจะถูกคุมโดยรัฐบาลที่เผด็จการ (autocratic) แม้ว่าประเทศจะเป็นประชาธิปไตยก็ตาม สื่อที่ทำหน้าที่รายงานข่าวสาร (news media) จะเป็นเครื่องมือของรัฐในการปลูกฝังนโยบายให้กับประชาชนมากกว่าที่จะรายงานข่าวสารที่ควรทราบและกระตุ้นให้คนเกิดความคิดในทางการเมือง สถาบันวิทยุเป็นของรัฐ หนังสือพิมพ์ทั้งหมดมี 22 ฉบับ 1/3 เป็นของรัฐ หนังสือพิมพ์ถูกคุมโดยผู้นำรัฐ และมีการตรวจสอบ (censorship) มีการคุมด้วยอิทธิพลที่ไม่ถูกต้อง มีการลงโทษบรรณาธิการที่ไม่ทำตามรัฐ หนังสือพิมพ์ไทยโดยรวมมีคุณภาพต่ำ เนื้อหาเน้นบันเทิงเพื่อดึงดูดผู้อ่าน มีการแข่งขันกัน อย่างไรก็ตามพบว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชนบทกับเมืองในแง่การนำข่าวสารมากกว่าวิทยุ แม้ว่าการเข้าถึงข่าวสารของหนังสือพิมพ์จะช้ากว่าวิทยุ หนังสือพิมพ์ต่างประเทศในไทยจะมีคุณภาพดีกว่าหนังสือพิมพ์ไทยเอง ภาพยนตร์เป็นสื่อที่คนนิยม มีอิทธิพลตะวันตกมาก สำหรับการเข้าถึงสื่อในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ (informal media) ในชนบทข่าวลือจะเร็วที่สุด ก่อนสื่อทุกประเภท

6. Business Research. 1961. Bangkok Television Survey. Bangkok : Business Research, Ltd.

Year	1961
Author	-
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	impact
Method	survey

ศึกษาการมี โทรทัศน์ ในครัวเรือนเขตเมือง : กรุงเทพฯ และธนบุรี ผลพบว่า โทรทัศน์ในบ้านมีคนดูเฉลี่ย 8 คนต่อเครื่อง โทรทัศน์สาธารณะ 13 คนต่อเครื่อง ในการศึกษาการรู้จำรายการผู้ฟังบอกชื่อรายการได้ 94 % บอกสปอนเซอร์ได้ 48 % นอกจากนี้ ศึกษาการรู้จำยี่ห้อสินค้า (product) ในโฆษณาได้ กลุ่มอาชีพที่มีโทรทัศน์ ในครัวเรือน ยี่ห้อ โทรทัศน์ ที่ใช้ ฐานะทางสังคม (socio-economic status) ของเจ้าของกับยี่ห้อที่ใช้ ขนาดหน้าจอ การไปดู โทรทัศน์ ในที่สาธารณะลำบากหรือไม่ ความตั้งใจที่จะมาดู ผ่านมาดูหรือตั้งใจเข้ามา การประเมินความชอบรายการ

การศึกษาผลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดความรู้ในสาร คือศึกษาการรู้จำชื่อรายการและสปอนเซอร์ การจำสารที่เสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ คือโฆษณาและสินค้าในโฆษณานั้น

7. Coordination Center for Southeast Asian Studies, 1961. Audience Composition And Reaction to Rediffusion in Bangkok. Bangkok: Coordination Center for Southeast Asian Studies.

Year	1961
Author	-
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	survey

ศึกษาลักษณะผู้ฟังของสถานี REDIFFUSION ในกรุงเทพฯ ในแง่ความชอบเนื้อหาการวิพากษ์วิจารณ์บริการ (service) ของสถานี รายการของสถานีจะมีภาษาจีนเป็นหลัก รองลงมา เป็นไทย และอังกฤษ พบว่าผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นจีน (แต่จีว 90%) รายการที่คนชอบได้แก่รายการที่ออกอากาศเป็นภาษาจีน เรื่องเกี่ยวกับจีน และเพลงจีน ผู้ฟังคิดว่า REDIFFUSION เป็นสถานีข่าวที่น่าเชื่อถือที่สุด (แหล่งข่าวที่ผู้ฟังเชื่อถือตามประเภทสื่อ ได้แก่ วิทย์ หนังสือพิมพ์ REDIFFUSION เพื่อน นิตยสาร โปสเตอร์)

การศึกษาผลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดทัศนคติต่อสื่อ คือศึกษาว่าผู้ชมให้ความเชื่อถือและยอมรับสื่อนั้นเพียงใด

8. Business Research. 1961. Basic Communication Habits: Government Officials. Bangkok : USIS/Research Division.

Year	1961
Author	-
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	survey

เป็นงานที่จ้างบริษัทไทย (บ.วิจัยธุรกิจ) ทำการสำรวจ กลุ่มตัวอย่างข้าราชการไทย จำนวน 500 คน โดยศึกษาในเรื่องสื่อที่ใช้ ในส่วนของหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ดูพฤติกรรมการอ่านและความเชื่อถือในข่าวสารต่างประเทศ ในส่วนของวิทยุ ดูรายการที่ฟัง ความถี่การฟัง การเชื่อถือข่าวสารต่างประเทศ รายการข่าวต่างประเทศที่ฟัง ในส่วนของโทรทัศน์ ดูความถี่และการรับข่าวสารต่างประเทศผ่านโทรทัศน์ ประเทศที่ได้เห็นผ่านโทรทัศน์ หนังสือเกี่ยวกับต่างประเทศที่อ่าน การติดต่อระหว่างบุคคลกับชาวต่างประเทศ เป็นชาวต่างประเทศชาติใด การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่จัดโดยต่างประเทศ ความสนใจศึกษาต่อต่างประเทศ สนใจประเทศใดด้วยเหตุผลอะไร นอกจากนี้ศึกษาสื่อที่ทำหน้าที่รายงานข่าว ได้แก่ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ให้แสดงความเห็นว่าประเทศที่เจริญในด้านต่างๆ ได้แก่ชาติใด (ให้คะแนนโดยการจัดอันดับตามลักษณะด้านต่างๆ) ผลที่ได้สรุปออกมาเป็นตารางแสดงผลในเรื่องต่างๆโดยไม่มีความคิดเห็นของผู้จัดทำ แต่สามารถดูผลจากตารางได้ เช่น ในการรับฟังสื่อวิทยุ ผู้ฟังฟังเพื่อรับข่าวสารมากกว่าบันเทิง ในบรรดาข่าวทั้งหมด ผู้ฟังส่วนมากเชื่อข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์มากกว่าข่าวจากสถานีอื่นๆ เป็นต้น

การศึกษาผลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดทัศนคติ คือ ความเชื่อถือในข่าวสารต่างประเทศที่ได้รับผ่านสื่อ ความสนใจต่อประเทศต่างๆ การจัดลำดับประเทศที่เจริญตามความเห็นของผู้รับสารจากที่ได้เห็นผ่านสื่อโทรทัศน์

9. Textor, Roberts B. 1961. From Peasant to Pedicab Driver: A Social Study of Northeastern Thai Farmers Who Periodically Migrated to Bangkok and Became Pedicab Drivers. New Haven, Conn.: Southeast Asia Studies, Yale University.

Year	1961
Author	Textor, Roberts B.

Institute	Yale University (SEA Studies)
TypeOf Work	Research paper
Approach	Attitude Change./Problem approach
Method	qualitative

งานนี้ซึ่งเป็นการวิจัยแนวมานุษยวิทยาศึกษาปัญหาชีวิตของคนข้ามล้าที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาที่ทำให้เข้ามากรุงเทพ ปัญหาที่เผชิญในกรุงเทพ วิธีการแก้ปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเมือง การเผชิญปัญหาใหม่ที่มีผลต่อการเกิดค่านิยม (values) การเปลี่ยนวิธีคิด ผลพบว่าค่านิยม (values) ทักษะคติ (attitudes) ทักษะต่างๆ (skills) และความเคยชินกับการปฏิบัติตน (habits) ในแบบใหม่ๆ ในกรุงเทพฯ จะมีผลต่อการก่อปัญหาสังคมและเศรษฐกิจของคนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ (prestige) ในชีวิตแบบเมือง ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนทัศนคติ (attitudes) เมื่อกลับไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือจะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (social and cultural change) ในท้องถิ่นเดิม เกิดการยกระดับมาตรฐานในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจและการดูแลสุขภาพให้สูงขึ้นในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ งานวิจัยนี้จะศึกษาวิถีชีวิต (lifestyle) ในทุกด้าน ในแง่ของการใช้สื่อมวลชน (mass media) พบว่า กลุ่มข้ามล้าจะมีการเปิดรับสื่อ (media exposure) มากขึ้นเมื่อเข้ามาในเมือง และการที่กรุงเทพฯ มีภาพยนตร์และหนังสือพิมพ์ ทำให้คนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องการสื่อประเภทนี้เพิ่มขึ้น

10. Mosel, James N. 1963. Communication Patterns and Political Socialization in Transitional Thailand. Ford Foundation.

Year	1963
Author	Mosel, James N
Institute	Ford Foundation
TypeOf Work	Research paper
Approach	Impact
Method	document research

เป็นบทความวิชาการที่อาศัยผลจากวิจัยหลายๆงานทั้งของตัวเองและของคนอื่น เพื่อศึกษาในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสาร (communication pattern) กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political socialization) โดยอาศัยความเชื่อที่ว่าสื่อมวลชนจะช่วยให้ข้อ

มูลข่าวสารซึ่งจะส่งผลให้เกิดสำนึกและการเรียนรู้ทางการเมืองเกิดขึ้นได้ในที่สุด ในกรณีประเทศไทย พบว่าความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยสามประการ คือ สังคมไทยเป็นสังคม โครงสร้างหลวม ไทยไม่เคยเป็นอาณานิคมของตะวันตก และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะเริ่มจากผู้ นำเสนอ ทำให้การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยไม่มีลักษณะของการแตกหักเกิดขึ้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินต่อมาอย่างต่อเนื่องกว่าหนึ่งร้อยปี การรับนวัตกรรมตะวันตกเข้ามาไม่ได้มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงตัวตน (self) ของคนไทย แต่มีผลต่อบทบาท (role) มากกว่า ซึ่งในสังคมไทยไม่มีการ กำหนดหน้าที่ของแต่ละบทบาทชัดเจน มีลักษณะที่หลวมสามารถเปลี่ยนจากบทบาทหนึ่งไปอีกบทบาทหนึ่งได้ง่าย ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทมีเพียงสองแบบคืออยู่เหนือกว่าหรืออยู่ต่ำกว่า ความ ชัดแย้งระหว่างวิถีที่เป็นแบบดั้งเดิม (tradition) กับแบบสมัยใหม่ (modern) ไม่มีผลกระทบต่อเอกลักษณ์ (self-identity) ของคนไทย เพราะคนไทยมองเป็นเรื่องของบทบาทหน้าที่ (role) ไม่ใช่เอกลักษณ์ ทำให้คนไทยสามารถรักษาเอกลักษณ์ของตนในขณะที่รับวิถีแบบปรับตัวเข้ากับสมัยใหม่ (modernization) เข้ามาได้ การรับวิถีตะวันตกเข้ามาจึงเป็นเหมือนการค้นหาวិถีปฏิบัติใหม่ที่สอดคล้องกับคุณค่าเดิมๆ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นได้เป็นผลมาจากการวางแผนจากระดับผู้ปกครอง คือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจากบนลงล่าง เช่น การศึกษา การสาธารณสุข แต่การเปลี่ยนแปลงใน ทิศทางการเมืองอาจเป็นไปได้ยากที่จะเริ่มจากระดับบนเพราะจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ระดับผู้ปกครอง ด้วย อีกทั้งถ้าจะเปลี่ยนจากระดับล่างขึ้นไป ประชาชนจำเป็นต้องสามารถรับรู้ข่าวสารและแปลงเป็น การกระทำ ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนา "self-potency" หรือการรู้สึกถึงศักยภาพของตนในการควบคุมจัด การโลกภายนอก ต่อเมื่อมี self-potency แล้ว จึงจะทำให้เกิดการแปลงจากความคิดเห็นมาเป็นการ กระทำได้ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลได้ตระหนักถึงการที่ความคิดและการกระทำของตนสามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงได้

นอกจากนี้ ในงานนี้ยังได้กล่าวถึงประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับผู้รับสารใน หลายลักษณะด้วย เช่น ชาวบ้านที่เปิดรับสื่อมีแนวโน้มที่จะปรับตัวให้ทันสมัยในเรื่องอื่นๆด้วย การมี การศึกษาอ่านออกเขียนได้มีสูงแต่จำนวนสื่อที่จะเข้าถึงมีจำกัด จากการศึกษากรุงเทพเป็นจุดกำเนิดและ ศูนย์กลางของสื่อ มีผลให้ชาวเมืองโดยเฉพาะพวกชนชั้นกลางและชนชั้นสูงมีการติดต่อสื่อสารกันสูง เมื่อเทียบกับที่อื่น ในชนบท วิทยุเป็นสื่อที่สำคัญที่สุด และมองว่าชาวทางวิทยุมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหนังสือพิมพ์ (ผลการสำรวจในปี 1955, 1959)

การแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบไม่เป็นทางการในกลุ่มชาวเมืองเป็นไปในลักษณะของ การหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม (supplement) จากที่ได้รับจากสื่อ มากกว่าที่จะเสนอซ้ำเนื้อหาเดิม

สันนิษฐานว่ามาจากการที่รัฐคุมสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ไม่ได้รับความน่าเชื่อถือ รัฐเป็นแหล่งของข่าวทางการ ทำให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลกันแบบที่เรียกว่าเรื่องลึกภายใน (inside story) ส่วนการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบไม่เป็นทางการของชนบททำในรูปแบบของการโยกย้ายถิ่นฐานของชาวบ้าน โดยเฉพาะช่วงฤดูเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ตลาดทำหน้าที่เชื่อมโยงหมู่บ้านเข้าด้วยกัน ข่าวจะถูกนำมาจากคนนอกผ่านรูปแบบของหนังชายยา พระรูดงค์ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น รูปแบบการสื่อสารที่เป็นเฉพาะของไทย ได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ให้กันฟัง การแบ่งหนังสือพิมพ์กันอ่าน ลิเก หมอลำ และโคลงกลอน

11. Robock, Leonard I. 1964. Radio Reception and Listening Habits in 6 Provinces. Bangkok : USIS/Research Division.

Year	1964
Author	Robock, Leonard I.
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	qualitative

เป็นการศึกษาใน 6 จังหวัดสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ อยู่ติดหรือใกล้ลาว เพื่อดูว่าวิทยุมีความสำคัญในแง่ที่เป็นอาวุธทางจิตวิทยา (psychological weapon) ได้หรือไม่ ศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์จากชาวบ้าน ชาวเมือง จากการสังเกตโดยที่มันักวิจัย จากการอ่านสัญญาณคลื่นวิทยุโดยใช้เครื่องวัดสัญญาณ และต้องการดูผลกระทบของสถานีส่งอเมริกันในขอนแก่น 6 จังหวัดนี้ โดยจะดูว่าชาวบ้านชอบหรือไม่ชอบโปรแกรมวิทยุแบบไหน พฤติกรรมการฟังเป็นอย่างไร การสัมภาษณ์ที่ทำแบบไม่เป็นทางการ ไม่มีการกรอกรับบันทึกแบบฟอร์มระหว่างการสัมภาษณ์ แต่นำมาจดบันทึกในภายหลัง ในที่มงานมีคนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการศึกษาระดับปริญญาโทจากอเมริกาเป็นผู้ประสานงานทุกระดับได้เป็นอย่างดี ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า สถานีส่งแบบ portable ของอเมริกาในขอนแก่นมีกำลังแรงที่สุด แต่ในช่วงเย็นสัญญาณจะอ่อนลงเพราะมีคลื่นจากสถานีอื่นแทรกด้วย สถานีนี้ได้รับความนิยมมากที่สุดเพราะใช้ภาษาพื้นเมืองและมีหมอลำ และฟังได้ชัดเจน ชาวบ้านต้องการรายการที่เป็นท้องถิ่นมากขึ้น และให้การยอมรับถ้าทางการจะให้ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการผ่านรูปแบบของหมอลำ ส่วนสถานีของคอมมิวนิสต์ทั้งจากปักกิ่งและฮานอย

ถึงแม้จะมีกำลังสูงกว่าของฝ่ายไทย แต่ชาวบ้านไม่นิยมฟังเพราะกลัวถูกจับได้หาว่าเป็นพวกคอมมิวนิสต์ และโปรแกรมก็ไม่ถูกใจชาวบ้าน

12. United State Information Service. 1964. Northeastern Media Survey 1964: A Survey in Northeastern Thailand of Radio Listening, Film Attendance and Newspaper Reading Habits. Bangkok : USIS/Research Division.

Year	1964
Author	-
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	survey

เป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อ (media habits) ของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ การศึกษาเป็นในแนวการศึกษาผลกระทบ (impact) แต่ไม่วัดระดับผลกระทบที่เกิด (impact) (วัดในอีก report ต่างหาก) เก็บข้อมูลใน 12 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า วิทยุ ชาวบ้านมี 20% 1/2 รับ shortwave ได้ ในเมืองมี 59% 2/3 ฟัง shortwave ได้ โทรทัศน์ ชาวบ้านไม่มี ในเมืองมี 2% คนที่มีการศึกษาสูง และเป็นผู้นำ จะฟังวิทยุบ่อยกว่า พระ ขาวนา ไม่ชอบวิทยุ ครูชอบ การฟังวิทยุต่างประเทศ ได้แก่ VOA 3% ในชนบท 9% ในเมือง กลุ่มผู้นำในชุมชน (elite) จะฟังมากกว่า ชาวบ้านชอบหมอลำ คนเมืองชอบเพลงไทยสากล ชาว ถ้าเป็นกลุ่มผู้นำ (elite) จะชอบข่าวมากที่สุด ศึกษาระดับความสนใจข่าวแต่ละประเภท พบว่าข่าวท้องถิ่น (local events) จะเป็นที่สนใจมากที่สุด โดยมีลำดับความสนใจเนื้อหา คือเกี่ยวกับจังหวัดตัวเอง กรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ และพบว่าข่าวต่างประเทศเป็นที่สนใจน้อยที่สุด ภาพยนตร์จะเข้าถึงเฉพาะกลุ่มผู้นำชุมชน และมีชาวบ้านน้อยคนที่มีโอกาสได้ชม ในเมืองมีโอกาสได้ดูภาพยนตร์แบบ commercial ผลการศึกษาการชมภาพยนตร์พบว่า จะเข้าถึงเมืองมากกว่าชนบท เข้าถึงกลุ่มผู้นำมากกว่าชาวบ้าน คนทั่วไปจะชอบดูภาพยนตร์เกี่ยวกับราชวงศ์ ครูชอบภาพยนตร์เกี่ยวกับการศึกษา พระชอบเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ในแง่ของภาษาที่สื่อชาวบ้านชอบภาษาอีสานมากกว่าไทยกลาง ในเมืองชอบไทยกลางมากกว่าอีสาน สำหรับหนังสือพิมพ์ พบว่าเข้าถึงเมืองมากกว่าชนบท คนมีการศึกษา อายุน้อย จะชอบหนังสือพิมพ์ คนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้อ่าน

13. Hart, William G. 1964. School radio use in the NE. [Microfilm] Bangkok : USOM/Education Division.

Year	1964
Author	Hart, William G.
Institute	USOM
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	document research

เป็นบันทึกที่ทำเสนอแนวทางการใช้สื่อวิทยุวงจรปิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสรุปผลจากการเดินทางไปจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อศึกษาการใช้สื่อวิทยุของชาวบ้าน จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับโรงเรียนและชาวบ้าน ผลที่พบคือ หลังการติดตั้งสถานีที่ขอนแก่น การรับฟังวิทยุของชาวบ้านก็ดีขึ้น และชาวบ้านก็นิยมรายการที่พูดด้วยภาษาท้องถิ่น แต่วิทยุของ Peiping และ Hanoi ก็ยังคงมีสัญญาณชัดเจนที่รับฟังได้ การที่จะจำกัดการรับฟังของชาวบ้านสามารถทำได้โดยใช้ระบบวิทยุวงจรปิด คือให้มีการติดตั้งเครื่องลำโพงไว้ทุกบ้าน และเดินสายมายังศูนย์กลางการกระจายเสียง ซึ่งจะทำหน้าที่ดำเนินรายการโดยจัดให้มีรายการต่างๆ ทั้งข่าวสาร ความรู้ และบันเทิง โดยส่วนกลางสามารถผลิตเป็นเทปมาเปิดได้ ด้วยวิธีนี้รัฐจะสามารถควบคุมการรับข่าวสารและทำให้ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่อันตรายเหล่านี้ไม่โดดเดี่ยวได้รับการติดต่อจากทางไกล และยังเป็นการปรับปรุงชีวิตชาวบ้านให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังใช้ประโยชน์สำหรับโรงเรียนในเรื่องการศึกษาได้ ผู้นำชุมชนก็สามารใช้เพื่อกระจายเสียงกิจกรรมชุมชนได้ด้วย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการนี้จะถูกกว่าการแจกเครื่องรับวิทยุให้ทุกครัวเรือน

14. Communicating with Northeast villagers. 1966+ [S.l. : s.n., n.d.]

Year	1966+
Author	-
Institute	-
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	document research

งานนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาวิธีการสื่อสารที่จะมีประสิทธิภาพต่อท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด เป็นการสรุปจากรายงานการวิจัยต่างๆ ซึ่งสรุปได้ว่าวิธีการสื่อสารแบบปากต่อปาก (person-to-person) เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากสุดในการกระจายความรู้ใหม่ คนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการรับรู้ผ่านเรื่องที่มีลักษณะเป็นนามธรรม (abstract) ได้ไม่ดีนัก คนที่มีการศึกษาจะรับสื่อหนังสือพิมพ์และวิทยุ แต่มักจะแลกเปลี่ยนข่าวสารที่ได้ในกลุ่มระดับเดียวกัน โปสเตอร์เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพต่ำสุด เพราะชาวบ้านมักไม่เข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อ วิทยุถูกใช้เป็นสื่อเพื่อความบันเทิงมากกว่าหาความรู้ รายละเอียดที่นำมาอ้างมีดังนี้

มีงานวิจัยของ USOM ที่ชี้ว่า การรับรู้แนวความคิดใหม่ๆ จะผ่านการสื่อสารแบบปากต่อปากมากที่สุด โดยดูจากการตอบคำถาม "Where did you first get the idea?" และคนที่ตามข่าวจากสื่อมวลชนคือพวกที่ชอบการริเริ่มนวัตกรรม (innovator) ไม่ใช่พวกชาวบ้าน สาเหตุที่ชาวบ้านไม่สนใจสื่อเพราะเนื้อหาไม่สอดคล้องกับชาวบ้าน ศัพท์ยากไป หัวข้อที่ไกลตัว โปรแกรมวิทยุที่ชาวบ้านนิยมฟังกันคือ หมอลำและข่าวท้องถิ่น (จากการสำรวจของ USIS) แต่โปรแกรมอย่าง VOA หรือข่าวจากกรุงเทพฯ จะไม่เป็นที่สนใจ

งานวิจัยของดร.ไพฑูรย์ ฯ ชี้ว่า ชาวที่ชาวบ้านสนใจคือข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และบันเทิง โดยเฉพาะในส่วนของที่เกี่ยวกับชาวบ้าน เช่น ราคาพืชผล เนื้อหาสารที่ส่งมาในลักษณะที่เป็นนามธรรมจะไม่มี ความหมายใดใดกับชาวบ้าน ดังปรากฏในรายงานของ Coordination Center for Southeast Asian Studies กับ United States Operation Mission to Thailand ซึ่งทำเรื่อง Comprehension in the Rural Northeast of Thailand, 1964.

สื่อเขียนไม่มีประโยชน์มากนักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะคนส่วนมากไม่รู้หนังสือดี 59% ของคนอายุมากกว่าวัยเรียนไม่เข้าใจหนังสือชั้นประถม 1 แม้แต่คนที่มีการศึกษาก็สนใจอ่านน้อย และคิดว่าการอ่านเป็นเรื่องยาก มีรายงานการศึกษาว่าชาวบ้านไม่ให้ความสนใจกับโปสเตอร์มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับรายงานเรื่องการอ่าน (reading comprehension) ว่าการอ่านแบบที่มีรูปภาพประกอบไม่ได้ช่วยให้อ่านได้เข้าใจมากขึ้น โปสเตอร์ที่จะสื่อกับชาวบ้านได้ต้องมีลักษณะที่เป็นจริง (realistic) ใช้สีที่เป็นจริง ผลจากงานของ USIS Northeast Media Survey (1964) พบว่าภาพยนตร์เป็นสื่อที่ชาวบ้านชอบแต่ไม่มีอิทธิพลต่อชาวบ้าน ทั้งนี้เพราะส่วนมากเป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากวัฒนธรรมอื่น ให้ได้เพียงความแปลกตาแปลกใจ

จากงานวิจัยเรื่อง Radio Perception and Listening Habit in Six Provinces of Northeast Thailand (1964) พบว่า มีการเพิ่มของสื่อวิทยุอย่างมาก เครื่องรับมีเพิ่มจาก 1 เครื่อง เป็น 23 เครื่องใน 1 ปี แต่ประสิทธิผลของสื่อนี้ยังน่าสงสัย เพราะจากงานเรื่อง Channel of Communication ประชากรเพียง 1.64% ที่ได้รับความรู้ใหม่จากวิทยุ แต่วิทยุเป็นสื่อที่ให้ข่าวสารทั่วไปแก่ชาวบ้านได้ เพราะมีงานจากสำนักงานสถิติ ที่ชี้ว่าวิทยุเป็นสื่อที่นิยมในลำดับสามที่ชาวบ้านรับรู้ข่าวสาร ส่วนหมอลำเป็นรายการที่ยอดนิยมมากที่สุดทางวิทยุ

การศึกษาผลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดความรู้ในสาร คือศึกษาว่าผู้รับสารสามารถรับรู้เรื่องราวผ่านสื่อได้มากน้อยเพียงใด

15. Okkenhaug, Arne and Rowland, George F. 1968. Educational Radio and Television in Thailand. Bangkok: UNESCO.

Year	1968
Author	Okkenhaug, Arne and Rowland, George F.
Institute	UNESCO
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	quantitative-qualitative

เป็นรายงานขององค์การ UNESCO ซึ่งร่วมกับรัฐบาลไทยในการวางแผนนำสื่อกระจายเสียงมาใช้ ในการศึกษาของไทย โดยมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้น (assumption) ว่าการใช้สื่อมวลชน (mass media) ในการศึกษาไม่เกิดผลในประเทศไทยเพราะว่าการขาดการสื่อสารที่ถูกต้องระหว่างหน่วยงานต่างๆ งานนี้พยายามอธิบายสาเหตุที่การรวมแหล่งทรัพยากร (resources) ต่างๆ เข้าด้วยกันให้เป็นโครงการในระดับชาติ (national program) ไม่ประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า วิทยุยังไม่ค่อยมีผลในการนำมาใช้เพราะยังขาดบุคลากรด้านนี้ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะสามารถสื่อสาร (present) กับคนในชนบทได้ รวมทั้งคนเขียนบท (scriptwriter) ของรายการก็ยังไม่เก่งในเทคนิคการเขียน แม้ว่าในความเป็นจริงวิทยุจะมีศักยภาพในการช่วยพัฒนาทางการศึกษาไทยได้ก็ตาม ส่วนโทรทัศน์ ซึ่งขณะนั้นมีเพียงช่อง 4, 7 จะมีประสิทธิภาพดีกว่าเพราะมีบุคลากรดีกว่าในแง่ของการผลิตรายการและผู้เขียนบท ข้อเสนอแนะก็คือไทยควรมีการนำสื่อ (mass media) มาใช้ในการสอนตั้งแต่

ระดับโรงเรียน รวมทั้งควรมีสถานีวิทยุและโทรทัศน์เฉพาะการศึกษาเพื่อช่วยเหลือกับชาวบ้านชนบทได้ แต่ควรเน้นพัฒนาโทรทัศน์มากกว่าวิทยุ และรัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณ

16. United State Information Service. 1969. Northeast Radio Media Survey 1969. Bangkok : USIS/Research Office.

Year	1969
Author	-
Institute	USIS
TypeOf Work	Research Paper
Approach	Impact
Method	survey

วัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาผู้รับสารในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในแง่ขนาดและลักษณะ และผู้ที่ฟัง 909 ในสกลนคร ศึกษาการเข้าใจรายการของ USIS ใช้พื้นที่ 6 จังหวัด ที่ USIS เกี่ยวข้อง ประชากรอายุ 16 ปีขึ้นไป งานนี้เปรียบเทียบกับงานในปี 1964 (ซึ่งกล่าวถึงการมีวิทยุของคนว่า ในชนบทคนมีวิทยุในบ้าน 20% ส่วนในเมืองมี 59%) ผลการศึกษาพบว่าการเป็นเจ้าของวิทยุขึ้นกับรายได้ กลุ่มอาชีพที่มีตามลำดับได้แก่ 1. ครู เจ้าของร้าน พ่อค้า 2. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน 3. ขาวนาพระ / การฟัง short wave ในเมือง 73% ชนบท 58% / การฟังบ่อยทุกวัน ในเมือง 2/3 ชนบท 1/3 ความถี่ในการฟังขึ้นกับระดับการศึกษา / สถานที่ ฟังที่บ้านคนอื่น / การเลือกรายการ ในบ้านเด็กเลือก เพราะการศึกษาดีกว่า / สถานีที่ฟังมากที่สุด ได้แก่ 909 ฟังชัด ชอบรายการหมอลำ ข่าว เพลงละครวิทยุ ตามลำดับ / การฟังวิทยุคลื่นสั้น (shortwave) พบว่าวิทยุปักกิ่ง และ Radio Thailand ฟังชัดที่สุด นอกนั้นมี ฮานอย / VOA ABC BBC FEBC / ในแง่รายการที่ฟัง รายการเกษตร หมอลำ ข่าว เป็นรายการที่ชาวบ้านชอบ ส่วนข่าวต่างประเทศ กีฬา วิเคราะห์ข่าวจะเป็นรายการที่กลุ่มผู้นำในชุมชนชอบ ในแง่ภาษาที่ชอบ มากกว่า 50% ชอบไทยกลาง ความชอบไทยกลางจะลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น คนมีการศึกษาชอบฟังข่าว การฟัง 909 คนอายุน้อยชอบมากกว่าคนแก่ มีการศึกษาความเข้าใจการฟัง 909 โดยให้ผู้รับสารระบุ plot ของรายการที่สื่อเรื่อง คอมมิวนิสต์ ("ป่าหวาน" ซึ่งเป็นรายการภาษาไทย และนางรำซึ่งเป็นรายการภาษาอีสาน) ผลพบว่าชาวบ้านที่ฟังนางรำส่วนมากไม่เข้าใจ plot ว่าสื่ออะไร ในการศึกษาโทรทัศน์ คนดูจะเป็นชาวบ้านอายุน้อยกว่า 50 ปีและมีการศึกษาดี ในเมืองจะดูมากกว่าชนบท ในแง่การรู้จำรายการทีวี 8% ของผู้ชมจำได้ดี โดยเป็นคนอายุน้อยและมีการศึกษา

การศึกษามลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดความรู้ในสาร คือศึกษาความเข้าใจการฟัง 909 โดยให้ผู้รับสารระบุ plot ของรายการ

17. Mitchell, John D. 1971. Thailand. In John A. Lent (ed.) The Asian Newspaper's Reluctant Revolution, 210-233. Ames: The Iowa State University Press.

Year	1971
Author	Mitchell, John D.
Institute	-
TypeOf Work	Book Article
Approach	Historical
Method	Document research

เป็นการอธิบายความเป็นมาของหนังสือพิมพ์ไทย ในแง่คุณสมบัติพบว่า จากที่ในสมัยแรกช่วงที่เริ่มมีหนังสือพิมพ์ในสังคมไทย หนังสือพิมพ์จะเป็นสื่อเฉพาะกลุ่มชนชั้นผู้นำ แต่ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 70 หนังสือพิมพ์จะมีลักษณะที่สนองประโยชน์และความต้องการคนทุกกลุ่มทุกประเภทมากขึ้น รวมทั้งจะเริ่มเน้นเนื้อหาที่แสดงความเป็นไทย เรื่องราวที่เกี่ยวกับไทยมากกว่าในอดีต

หนังสือพิมพ์ในระยะแรกตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงก่อนทศวรรษที่ 70 ยังไม่มีเสรีภาพในการดำเนินงานมากนัก เนื่องจากจะถูกควบคุมโดยชนชั้นผู้นำของประเทศ แต่หนังสือพิมพ์ก็สามารถขยายกิจการได้ดีตามสภาพเศรษฐกิจที่พัฒนามากขึ้น และผู้อ่านมีกำลังซื้อมากขึ้น รวมทั้งมีรายได้จากการโฆษณาเพิ่มขึ้น

หนังสือพิมพ์เริ่มมีบทบาททางสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งผู้เขียนคาดว่าต่อไปหนังสือพิมพ์ไทยจะขยายตัวออกมาในรูปของการแบ่งประเภทตามกลุ่มผู้อ่านเป็นหนังสือพิมพ์ของชนชั้นปัญญาชน (class press) ที่มียอดขายน้อย และหนังสือพิมพ์ของคนทั่วไป (mass press) หรือหนังสือพิมพ์ที่เสนอเนื้อหาแบบ serious papers กับ popular papers ที่มีเนื้อหา sensational ตามแบบหนังสือพิมพ์ไทยทั่วไปและมียอดขายสูงกว่าเนื้อหาประเภทแรก

18. Bennett, Nicolas. 1972. Television : Media for Miseducation? In Chandrakasem Magazine, (October 1972). Bangkok.

Year	1972
Author	Bennett, Nicolas

Institute	Chandrakasem Magazine
TypeOf Work	Journal Article
Approach	Impact
Method	unidentified

เป็นบทความที่อภิปรายได้แก่การนำสื่อโทรทัศน์มาใช้ในระบบการศึกษาตามหลักสูตรของไทย โดยผู้เขียนใช้วิธีอธิบายถึงผลกระทบในแง่ลบหากมีการนำมาใช้ในชั้นเรียน ด้วยการชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติของโทรทัศน์ที่เป็นสื่อภาพเคลื่อนไหวและมีลักษณะดึงดูดคนดูให้สนใจสื่อ ว่าอาจดึงดูดผู้ชมไว้กับภาพที่เห็นในขณะนั้น ซึ่งอาจมีผลให้ผู้ชมลืมนึกถึงเนื้อหาที่ต้องเรียนรู้ผ่านทางสื่อ นอกจากนี้ลักษณะของโทรทัศน์อาจมีผลในระยะยาวต่อบุคลิกภาพของผู้ชม คือทำให้เป็นผู้รับสารที่มีลักษณะเฉยชา (passive audience) และไม่สนใจต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งจะเป็นอุปสรรคของการพัฒนาประเทศต่อไป

การอภิปรายเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อในงานนี้ เป็นการคาดการณ์ถึงผลที่อาจเกิดในระดับโครงสร้างสังคม คือเป็นการพิจารณาลักษณะที่สื่อโทรทัศน์ซึ่งมีคุณสมบัติดึงดูดความสนใจของผู้รับสารได้มาก จะสามารถส่งผลให้เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้รับสารซึ่งจะมีผลกระทบต่อไปถึงการที่คนเหล่านี้อาจไม่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมต่อการพัฒนาสังคม

19. Goyoaga, Javiar and Kevalae, Dusanee. 1973. Ayutthaya Project : Individual Modernity in a Provincial Capital of Thailand. Bangkok: Social Science Research Institute, Chulalongkorn University.

Year	1973
Author	Goyoaga, J. Dusanee
Institute	CUSSRI
TypeOf Work	Sub-project
Approach	Attitude Change
Method	survey

ทุนจาก Southeast Asian Development Advisory Group (SEADAG) ของ Asia Society เป็นโครงการย่อย (sub-project) ของงานใหญ่ที่ศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจ (socio-economic aspects) ของคนชนบทในอยุธยาและพิจารณาถึงลักษณะทางเศรษฐกิจระดับหมู่บ้าน

รวมทั้งศึกษาระบบค่านิยม (values) รูปแบบการประกอบอาชีพ และการเปิดรับนวัตกรรม (innovation) สำหรับงานนี้เป็นการศึกษาการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ทันสมัย (modernity of attitudes) ของคนในตัวเมืองอยุธยา เพื่อเข้าใจกระบวนการปรับตัวของคน (process of modernization) ในสังคมที่กำลังพัฒนา ซึ่งเป็นผลจากการเปิดรับค่านิยมแบบใหม่ (value orientations) ของคนในสังคมนั่นเอง ผลการศึกษาในงานนี้พบว่าสังคมอยุธยามีการปรับตัวเข้าสู่ความเป็นเมือง (urbanized) โดยอิทธิพลจากค่านิยมของสังคมในกรุงเทพฯ ในแง่การศึกษาสื่อมวลชน (mass media) สื่อที่งานนี้ศึกษาได้แก่ วิทยุและหนังสือพิมพ์ เพื่อใช้วัดทัศนคติสมัยใหม่ (modern attitude) ของคน โดยดูในแง่การเปิดรับสื่อ (media exposure) ในเรื่องข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่น ข่าวสารในประเทศ และต่างประเทศ

20. Scandlen, Guy Blakeslee. 1975. The Thai Press, A Content Analysis. Master's Thesis, California State University, Fullerton.

Year	1975
Author	Scandlen, Guy Blakeslee
Institute	California State Univ.
TypeOf Work	MA.Thesis
Approach	Structural-Functionalism
Method	survey

เป็นการศึกษาเปรียบเทียบหนังสือพิมพ์ในชนบทและในเมืองในประเทศไทย โดยมองในฐานะที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา (ตามความเห็นของ UNESCO) ซึ่งโดยหลักการแล้ว จะมีสองลักษณะปนกันคือ สังคมเมืองและสังคมชนบท ซึ่งการแพร่ของข่าวสารจะลดลงอย่างฉับพลันจากเมืองไปสู่ชนบท ความแตกต่างอย่างมากระหว่างหนังสือพิมพ์เมืองและหนังสือพิมพ์ชนบทเป็นลักษณะหนึ่งที่ชี้ถึงความเป็นประเทศกำลังพัฒนาได้

ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษา ยังไม่มีงานวิจัยทางด้านตัวสื่อของไทยมากนัก และสื่อไทยก็ถูกมองจากต่างชาติ (Alexander MacDonald ผู้ก่อตั้ง Bangkok Post) ว่ายังไม่ได้ตามมาตรฐานของตะวันตก คือยังขาดลักษณะที่เป็นวิชาชีพ (professional) หนังสือพิมพ์ไทยที่ติดตลาดจะทำหน้าที่ทั้งด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและความบันเทิง หนังสือพิมพ์เป็นสื่อเดียวที่เป็นของเอกชน ใน

ขณะที่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดเป็นของรัฐ ซึ่งเป็นลักษณะปกติของประเทศกำลังพัฒนา โดยหนังสือพิมพ์จะเริ่มมีบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบ content analysis ซึ่งจากข้อมูลใน Thailand Year Book ปี 1968-69 ระบุว่าหนังสือพิมพ์ไทย 25 ฉบับ 15 ฉบับเป็นของในเมือง (กรุงเทพ) 10 ฉบับเป็นชนบท ในที่นี้จึงเลือกตัวอย่างหนังสือพิมพ์ 10 ฉบับ เป็นหนังสือพิมพ์ในเมือง 5 ฉบับ และหนังสือพิมพ์ชนบท 5 ฉบับ ผลการศึกษาเปรียบเทียบประเภทเนื้อหาที่ได้ระหว่างหนังสือพิมพ์ฉบับเมืองและชนบท สามารถแยกออกได้เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ไม่มีความแตกต่าง คือ ข่าวอุบัติเหตุ-อาชญากรรม ข่าวรัฐบาล ข่าวเศรษฐกิจ กลุ่มที่แตกต่างปานกลาง เช่น การศึกษา การเกษตร วัฒนธรรม และกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างมาก เช่น กีฬา อวกาศ การแพทย์ บทบรรณาธิการ ศาสนา ข่าวต่างประเทศ โฆษณา

ในเชิงเนื้อหา มีการเสนอ ข่าวอาชญากรรมอุบัติเหตุ ข่าวรัฐบาล ข่าวเศรษฐกิจพาณิชย์ ชาวชาวบ้าน (human interest) ในปริมาณสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันทั้งหนังสือพิมพ์ในเมืองและชนบท รวมทั้งยังพบที่มีความแตกต่างในการนำเสนอข่าวภูมิภาคและข่าวระดับชาติ โดยหนังสือพิมพ์เมืองจะให้เนื้อที่กับข่าวระดับชาติมากกว่า

21. Lancaster, Diana. 1977. The Price of Progress in Thailand, Mass Media Policies. In George Gerbner (ed.), Changing Cultures. Wiley - Interscience Publication.

Year	1977
Author	Lancaster, Diana
Institute	London Social Science Institute
TypeOf Work	Journal Article
Approach	Impact
Method	qualitative

ศึกษาผลจากการดูภาพยนตร์เพื่อสอนเนื้อหาบางประการ (educational film) ของคนในชนบททางภาคเหนือของไทย เพื่อดูประเด็นเรื่องการใช้ภาพยนตร์ในการสอนเนื้อหาแก่ชาวบ้าน ดูผลของสื่อในการนำมาใช้สอน ผลพบว่าสื่อภาพยนตร์ไม่มีผลต่อการสร้างความรู้เมื่อนำมาใช้สอนเนื้อหาให้กับคนชนบท คือผู้รับสารจะไม่มีกรู้สึกถึงเนื้อหาที่ต้องการสอน (message awareness) เนื่องจากคนชนบทจะมองว่าสื่อภาพยนตร์ทำหน้าที่ให้ความบันเทิงได้เท่านั้น ดังนั้นเมื่อนำมาใช้ใน

การศึกษาจึงไม่เกิดผลในการสื่อเนื้อหาที่ต้องการสอน แต่ผู้รับจะจำเพียงเนื้อหาส่วนที่เป็นบันเทิงของภาพยนตร์ ในขณะที่การรับข่าวสารความรู้จะมาจากเจ้าหน้าที่ราชการที่มีสถานภาพ (status) สูงกว่า

การศึกษาผลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดความรู้ในสาร คือศึกษาว่าสื่อประเภทหนึ่งๆ สามารถใช้เพิ่มระดับความรู้ในสารให้กับผู้รับสารได้เพียงใด

22. Scandlen, Guy Blakeslee. 1978. Southeast Asia : Thailand. In John A. Lent (ed.), Broadcasting in Asia and the Pacific. pp. 123-141. Philadelphia: Temple University Press.

Year	1978
Author	Scandlen, Guy B.
Institute	textbook
TypeOf Work	book article
Approach	Structural-Functionalism
Method	document research

เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เป็นงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับสื่อกระจายเสียงของไทย ทั้งจากงานหลายงานของชาวต่างประเทศและงานวิจัยของนักวิชาการไทย Kaviya (1971) เพื่ออธิบายถึงประวัติความเป็นมาและสภาพความเป็นจริงของรูปแบบต่างๆ ที่พบในโครงสร้างวิทยุและโทรทัศน์ไทย ซึ่งจัดว่าเป็นประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นแบบเกษตรกรรม และเป็นสังคมที่มีการรวมศูนย์อำนาจไว้ส่วนกลาง (authoritarian) ซึ่งมีผลให้การรับรู้ข่าวสารของคนไทยเป็นแบบบนลงล่าง คำถามของงานวิจัยนี้มีอยู่ว่า สื่อมวลชนซึ่งเป็นวัฒนธรรมแบบสังคมตะวันตกที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง เมื่อนำเข้ามาในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมที่การแพร่ของข่าวสารเป็นแบบทางเดียวคือจากรัฐมาสู่สาธารณชน รูปแบบโครงสร้างสื่อจะต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างไร ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบของสื่อกระจายเสียงไทยจะยังไม่มีอิสระในการดำเนินงานเต็มที่เนื่องจากถูกควบคุมจากรัฐ โดยเฉพาะการเสนอเนื้อหา รวมทั้งขาดความพร้อมในด้านบุคลากร สื่อกระจายเสียงไทยเป็นเครื่องมือเผยแพร่นโยบายรัฐ คุณภาพการผลิตสื่อยังไม่ดี สื่อเน้นรายการบันเทิง และมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ ในแง่การมีสื่อในครอบครอง (ownership) พบว่าสื่อกระจายเสียงจะกระจุกตัวในเขตเมือง คือกรุงเทพฯ และธนบุรี แต่พบว่าสื่อโทรทัศน์จะมีเฉพาะผู้ที่อาศัยในเขตเมืองเพียงอย่างเดียว ในขณะที่วิทยุจะพบในชนบทด้วย ในส่วนของผู้รับสาร พบว่าผู้รับสารคนไทยชอบรายการบันเทิงมากกว่าสาระความรู้ และชอบรายการของไทยมากกว่ารายการต่างประเทศ ลักษณะการรับสื่อจะฟังวิทยุ

เป็นเพื่อน ส่วนสื่อเพื่อการศึกษา (educational broadcasting) พบว่ายังมีปัญหาการนำมาใช้เนื่องจากครูผู้สอนยังไม่ทราบวิธีการนำสื่อมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในชั้นเรียน รวมทั้งขาดสถานที่และอุปกรณ์ และเวลาออกอากาศ ผู้เขียนสรุปว่าปัญหาเกี่ยวกับสื่อกระจายเสียงไทยอยู่ที่การปรับตัวของสังคมไทยเพื่อรับวัฒนธรรมที่มาจากสังคมตะวันตก (ซึ่งในที่นี้คือสื่อมวลชน) ให้เหมาะสม

23. Scandlen, Guy Blakeslee, and Winkler, Ken. 1982. Thailand. In John A. Lent. Newspapers in Asia : Contemporary Trends And Problems. Hong Kong : Heinemann Asia.

Year	1982
Author	Scandlen, Guy Blakeslee, and Winkler, Ken.
Institute	-
TypeOf Work	Textbook Article
Approach	Structural-Functionalism
Method	document research

ประเทศไทยจัดเป็นประเทศกำลังพัฒนาตามการกำหนดขององค์กร UNESCO คนไทยเป็นชาติที่มีอัตราการรู้หนังสือสูงกว่าคนในประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ หลายประเทศในเอเชีย ซึ่งน่าจะมีผลให้คนไทยอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าชาติอื่นๆ ด้วย

จากผลการศึกษาในงานวิจัยอื่นๆ หลายงานที่ถูกรวบรวมไว้ในบทความนี้ พบว่าการอ่านหนังสือพิมพ์จะปรากฏในเมืองมากกว่าชนบท อย่างไรก็ตาม การอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันมิใช่อุปนิสัยของคนไทยโดยรวม (Deemar, 1972) เพราะหนังสือพิมพ์จะมีราคาค่อนข้างแพง

ในแง่ความเชื่อถือข่าวสารของประชาชน เดิมในทศวรรษที่ 60 คนจะเชื่อถือข่าววิทยุมากที่สุด การคาดหวังหน้าที่ด้านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ยังมีอยู่น้อยในช่วงนั้น ต่อมาในทศวรรษที่ 70 พบว่าคนจะให้ความเชื่อถือข่าวสารหนังสือพิมพ์มากขึ้น และในขณะเดียวกันข่าวสารทางวิทยุก็ลดความน่าเชื่อถือลง

ตัวอย่างการรายงานข่าวสารที่ดีของหนังสือพิมพ์ ได้แก่ กรณีเหตุการณ์ 14-15 ตุลาคม 2516 ซึ่งวิทยุจะเสนอข่าวต่อฝ่ายรัฐ มีเนื้อหาที่สนับสนุนนโยบายรัฐ และเผยแพร่ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามในเหตุการณ์นี้พบว่าหนังสือพิมพ์รายงานข่าวสารตามความเป็นจริง

ในส่วนของการศึกษาทัศนคติของบุคลากรด้านข่าวเอง ผู้เขียนใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังบุคลากรวิชาชีพนี้ในเขตกรุงเทพฯ และธนบุรี ในสัดส่วนร้อยละ 75 ของทั้งหมด ผู้เขียนระบุถึงปัญหาที่พบในการเก็บข้อมูลส่วนนี้ว่า ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควรเนื่องจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานหนังสือพิมพ์เกรงว่าเป็นการสำรวจโดยรัฐซึ่งขณะนั้นเป็นการปกครองโดยรัฐบาลทหาร จึงไม่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการตอบแบบสอบถามส่วนที่เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานและบทบาทที่ควรมีของหนังสือพิมพ์ไทย คำตอบที่ได้จากการสำรวจจึงไม่สมบูรณ์ในทุกส่วนอย่างที่เราจะเป็น

ผลจากแบบสอบถามพบว่า การ Training นักหนังสือพิมพ์อาชีพเป็นประเด็นที่ยังมีความขัดแย้งกันระหว่างองค์กรหนังสือพิมพ์กับสถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรด้านนี้ในเรื่องความรับผิดชอบในการฝึกทักษะการทำงานให้กับผู้สำเร็จการศึกษามา

ในเรื่องบทบาทของหนังสือพิมพ์ในสังคมไทย บุคลากรร้อยละ 20 ให้คำตอบว่าบทบาทของหนังสือพิมพ์คือการให้ข้อมูลข่าวสารและสร้างผลประโยชน์ให้กับสังคม ร้อยละ 25 แสดงความคิดเห็นว่าหนังสือพิมพ์ไทยยังไม่พัฒนาตนเองเท่าที่ควร และยังขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่า 1/3 ไม่ตอบคำถามส่วนนี้ อย่างไรก็ตามผู้เขียนพบว่าคำตอบในส่วนนี้มีนัยสำคัญที่บ่งถึงการที่ไม่มีบุคลากรคนใดกล่าวถึงหน้าที่การให้ความบันเทิงว่าเป็นสิ่งที่พึงมีในหนังสือพิมพ์

ในแง่ความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ คำตอบที่ได้มีหลายลักษณะ คือ บางคนก็บอกว่าเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ขึ้นอยู่กับโครงสร้างสังคม บางคนก็บอกขึ้นอยู่กับรัฐบาล บางคนคิดว่าหนังสือพิมพ์ควรมีเสรีภาพในขีดจำกัด และควรมีจรรยาบรรณในการทำงาน และต่อคำถามที่ว่ารู้สึกมีความเป็นอิสระเพียงใดในการทำหน้าที่ ส่วนใหญ่จะตอบว่าไม่รู้สึกถึงแรงกดดันจากปัจจัยใดๆ แต่สำหรับผู้รู้สึกตรงนี้ จะตอบว่าปัจจัยที่สร้างความกดดัน ได้แก่ กลุ่มบรรณาธิการและฝ่ายบริหารของหนังสือพิมพ์นั้น ผู้สนับสนุนโฆษณา นักธุรกิจ หน่วยงานของรัฐ ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น องค์กรศาสนา และนักการเมือง

บทสรุป

ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงสถานภาพของหนังสือพิมพ์ในสังคมไทยในช่วงทศวรรษที่ 80 รวมทั้งพัฒนาการของหนังสือพิมพ์ไปสู่บทบาทการมีส่วนร่วมในการเสนอข่าวสารตามความเป็นจริง

และกระตุ้นให้มี public opinion ซึ่งต่างไปจากสื่อวิทยุที่ถูกควบคุมโดยรัฐอย่างเข้มงวด ผลการศึกษาในงานนี้สรุปว่าหนังสือพิมพ์กำลังอยู่ในช่วงพยายามสร้างเอกลักษณ์และความน่าเชื่อถือของตนจากสังคมโดยรวม

หนังสือพิมพ์ไทยค่อนข้างมีอิสระจากการควบคุมโดยรัฐมาตั้งแต่ทศวรรษที่ 70 ในส่วนของบุคลากรเอง จากการสำรวจความคิดเห็นทัศนคติพบว่าให้ความสำคัญกับข่าวที่เป็น "hard news" มากกว่า "soft news" และในส่วนของผู้อ่านเอง ก็พบว่าจะสนใจข่าวการเมืองและข่าวต่างประเทศมากกว่าข่าวอื่นๆ

ผู้วิจัยกล่าวว่ามีความต่างระหว่างสิ่งที่ผู้อ่านตอบแบบสอบถามในเรื่องความชอบหนังสือพิมพ์กับยอดขายที่เป็นจริง กล่าวคือจากคำตอบที่พบมากที่สุดว่าชอบอ่านหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่กลุ่มปัญญาชนชอบ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับยอดขายจะพบว่าไทยรัฐ เดลินิวส์ มียอดขายสูงสุด

แม้ว่าเนื้อหาข่าวหนังสือพิมพ์จะเน้นข่าวการเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ ก็ตาม แต่การศึกษาของ USIS ก็ยืนยันว่าผู้อ่านจะชอบเนื้อหาประเภทข่าวชาวบ้านมากที่สุด

ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์ไทยที่ไม่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ชาติเอเชียใดๆ ก็คือการศึกษาที่หนังสือพิมพ์ไทยจะมีบทบาทเป็นกระบอกเสียงร้องเรียนของประชาชน และกระตุ้นการมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ทางการเมืองยุค 14 ตุลาคม 2516 (the only light in the dark situation of the press in Southeast Asia)

ผู้เขียนกล่าวว่าหนังสือพิมพ์ไทยมีความพร้อมที่จะเป็นสื่อที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากประชาชนไทยมีอัตราการรู้หนังสือสูง ยอดขายหนังสือพิมพ์ทั้งในเมืองและชนบทก็สูง การได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบกับการที่ภาคธุรกิจก็เล็งเห็นประโยชน์ของการใช้หนังสือพิมพ์ในการโฆษณาสินค้า หนังสือพิมพ์ก็น่าจะมีบทบาทในการเผยแพร่ความคิดในการพัฒนาประเทศให้กับประชาชนได้

24. Lowe, Vincent. 1987. Dependency within bounds : media and information technology policies within the ASEAN region. Bangkok : Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University.

Year 1987

Author	Lowe, Vincent
Institute	Asian Studies, Institute, Chulalongkorn University
TypeOf Work	research paper
Approach	Political Economy
Method	quantitative-qualitative

เป็นการศึกษาประเทศในกลุ่มอาเซียนในเรื่องการใช้นโยบายการสื่อสารเพื่อกำหนดบทบาทของประเทศในกระแระบบโลก (World System) ในการศึกษาจะแบ่งนโยบายการสื่อสารออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่ครอบคลุมเรื่องของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructural Development) และส่วนที่ครอบคลุมเรื่องของเนื้อหาสื่อด้านข่าวสารและบันเทิง ซึ่งในเรื่องของสื่อจะศึกษาโครงสร้างการเป็นเจ้าของสื่อ (ownership) และอธิบายลักษณะของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ซึ่งครอบคลุมระบบโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ และ electronic factory ในเขตการค้าเสรี

ในเรื่องนโยบายเกี่ยวกับสื่อ ลักษณะที่ไม่แตกต่างกันในแต่ละประเทศและยังคงรูปแบบเดิมมาตลอดก็คือการที่สื่อมวลชนของประเทศเอเชียจะถูกควบคุมโดยรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อที่ทำหน้าที่รายงานข่าวสารจะเป็นเครื่องมือด้านข่าวสารของรัฐ ทำให้รัฐจะมีบทบาทในการให้ข่าวสารมากกว่าเอกชน อาจมีการให้เอกชนเป็นเจ้าขององค์กรสื่อได้แต่การควบคุมสื่อหนังสือพิมพ์ เช่น การให้ใบอนุญาตประกอบการและการควบคุมยังคงมีอยู่ ซึ่งมีการเน้นปฏิบัติค่อนข้างมากเพื่อลดความขัดแย้งทางการเมืองให้ได้มากที่สุด เพื่อป้องกันมิให้ประเทศได้รับผลกระทบต่อความมั่นคงจากอิทธิพลของสื่อต่างประเทศ การที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนระมัดระวังในเรื่องการรับข่าวสารจากสื่อต่างประเทศได้นำไปสู่การเกิดหน่วยงานด้านข่าวสารของเอเชียเอง เช่น the ASEAN News Networks

การเปลี่ยนแปลงอาจเห็นได้ในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาใช้ พบว่ามีการขยายตัวของสื่อคอมพิวเตอร์อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีการใช้ในการทำงานของภาครัฐและสถาบันการเงินและการค้าอย่างกว้างขวาง มีการขยายและปรับปรุงระบบเครือข่ายโทรคมนาคมของประเทศต่างๆ และให้เอกชนเป็นเจ้าของได้ งานวิจัยนี้พบว่านโยบายที่ควบคุมเทคโนโลยีสารสนเทศจะแตกต่างกันในทุกประเทศ

การศึกษาในงานนี้พบว่าในแง่โครงสร้างสื่อมวลชนไทย พบว่าส่วนใหญ่รัฐจะเป็นเจ้าของกิจการ มีเพียงสำนักข่าว (news agency) ที่ยังมีเอกชนเป็นเจ้าของ การควบคุมเนื้อหาจะปรากฏในส่วนที่เป็นข่าวสารมาก ได้แก่ ข่าวที่ขัดต่อนโยบายรัฐ และข่าวต่างประเทศ ในส่วนเนื้อหาประเภท

อื่นๆ พบว่ามีการจำกัดเวลาการออกอากาศโฆษณา และปรับเวลาออกอากาศรายการโทรทัศน์ให้เหมาะสมกับเวลาช่วงเย็นเพื่อให้คนในครอบครัวได้มีโอกาสอยู่ร่วมกัน

ในส่วนของเทคโนโลยีสารสนเทศ ในไทยจะปรากฏมีใช้ในสถาบันการเงิน ธนาคาร และในระบบโทรศัพท์มีการเตรียมใช้ดาวเทียมสื่อสาร โยแก้วนำแสง และ data network

25. Akira, Tsujimura. 1987. International Joint Field Survey of the Impact of Radio and Television on Cultures of Selected Metropolitan Centres in Southeast Asian Countries. In East Asian Cultural Studies 26, (Mar.1987): 1-4.

Year	1987
Author	Akira, Tsujimura
Institute	Centre for East Asian Cultural Studies
TypeOf Work	research paper
Approach	Impact
Method	survey

เป็นการศึกษาเปรียบเทียบสามประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ประเด็นการศึกษาได้แก่ ลักษณะการเปิดรับสื่อกระจายเสียงของคนไทย การแพร่ของสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ผลการศึกษาการดูโทรทัศน์พบว่าเพศหญิงจะใช้เวลาดูนานกว่าชายในทุกประเทศ แต่ในช่วงวันหยุดอัตราผู้ชมที่เป็นเพศชายจะเพิ่มขึ้น ในแง่ของการเลือกชมรายการ ผู้ชมชายจะชอบรายการข่าว ในขณะที่หญิงจะชอบรายการบันเทิง หากพิจารณาตามอายุจะพบว่าคนอายุมากจะชอบรายการข่าว ส่วนเด็กจะชอบรายการบันเทิง ซึ่งผลในประการหลังนี้เป็นลักษณะที่พบในคนไทยและคนอินโดนีเซีย

ในการศึกษาผลที่เกิดกับผู้รับสารจากการดูโทรทัศน์ งานวิจัยนี้ใช้วิธีสัมภาษณ์ความรู้สึจากผู้ชมรายการโดยตรง ผลพบว่าผู้ชมคนไทยจะรู้สึกถึงผลจากสารมากกว่าผู้ชมชาติอื่น คือคนไทยจะรู้สึกจำได้ถึงสาร 4 ประเภทที่ได้รับจากโทรทัศน์ ได้แก่ แพชั่น ลักษณะภาษาที่รายการโทรทัศน์ใช้ ภาพของลักษณะการรับประทานอาหารและการจับจ่ายสินค้าของบุคคลที่เห็นผ่านสื่อ

การเก็บข้อมูลจะทำโดยนักวิจัยชาวไทย (ศ.บำรุงสุข สีนอ้าโพ) ใช้วิธีแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามคุณสมบัติทางประชากร ผลการศึกษาพบว่าการเกิดผลในผู้รับสารจะมีความต่างตามระดับชนชั้นทางสังคมของกลุ่มประชากร ตามลักษณะการเปิดรับสื่อ ตามลักษณะวิถีชีวิตและพื้นฐานทาง

ครอบครัว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีผลให้ความคิดเห็นของบุคคลต่อเรื่องผลกระทบจากสารในสื่อแตกต่างกันออกไป

สำหรับการศึกษาสื่อวิทยุ พบว่าจำนวนเครื่องรับวิทยุของคนไทยจะมีมากกว่าโทรทัศน์ อายุและเพศของผู้รับสารไม่มีผลต่อการแพร่ของสื่อ แต่พบว่าระดับการศึกษาและท้องถิ่นที่อยู่อาศัยจะมีนัยยะสำคัญในเรื่องนี้ กล่าวคือยิ่งจำนวนผู้รับสารที่มีการศึกษามีมากเท่าใด จำนวนสื่อวิทยุก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ในแง่ความนิยมเนื้อหาที่เป็นข่าวสารพบว่าคนไทยจะชอบข่าวโทรทัศน์มากกว่าวิทยุ อย่างไรก็ตามคนไทยจะเป็นกลุ่มที่มีช่วงเวลาการเปิดรับสื่อวิทยุต่อครั้งนานกว่าในอีกสองชาติ

จากผลที่พบ ผู้วิจัยสรุปว่าประเทศทั้งสามกำลังอยู่ในช่วงปรับตัว คือจากยุคของสื่อวิทยุเข้าสู่ยุคโทรทัศน์ นอกจากนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าโทรทัศน์จะเป็นสื่อที่มีความเป็น group activities มากกว่าการฟังวิทยุซึ่งค่อนข้างเป็นการเปิดฟังเฉพาะบุคคล

การศึกษามลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดความรู้ในสาร คือเป็นการเปรียบเทียบระดับการรับรู้ถึงสารในโทรทัศน์ของผู้ชมคนไทยและผู้ชมชาติอื่นๆ โดยให้ระบุประเภทเนื้อหาสารที่จำได้มากที่สุดสี่อันดับแรก

26. Hamilton, Annette. 1987. Mass Media and Development in Thailand. In Proceedings of the International Conference on Thai Studies, 3-6 July 1987, Canberra, Vol.II. Canberra : Australian National University.

Year	1987
Author	Hamilton, Annette
Institute	International Conference on Thai Studies, ANU
TypeOf Work	Journal Article
Approach	unidentified
Method	document research

ศึกษาสื่อมวลชน (mass media) ในบทบาททางวัฒนธรรมและการพัฒนาปท. ไทยมีการใช้สื่อในการเลือกตั้ง สื่อมวลชนไทยไทยมีบทบาทต่างจากสื่อมวลชนตะวันตก และสื่อมวลชนของประเทศโลกที่สาม สื่อไทยมักถูกใช้ในการเผยแพร่นโยบายของรัฐในเรื่องค่านิยมแบบเดิม (traditional

values) ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศได้ รัฐเห็นความสำคัญของสื่อมวลชน จึงมีการดำเนินการควบคุมและพัฒนาสื่อนั้น การควบคุมวิทยุมีในรูปแบบและเนื้อหาของรายการ เช่น ห้าม phone in เนื่องจากเกรงว่าจะใช้เป็นช่องทางในการส่งสารที่เป็นภัยต่อรัฐ อุตสาหกรรมภาพยนตร์ มีปัญหาเรื่องทุนในการผลิต และควบคุมเนื้อหา โทรทัศน์ มีการคุมเนื้อหาให้ต้องเสนอสิ่งที่เป็นค่านิยมเดิมของไทย ในแง่เนื้อหาโทรทัศน์ไทยไม่ค่อยมีรายการของตะวันตก (western programs) คนส่วนใหญ่ชอบเนื้อหาข่าว ผลกระทบของโทรทัศน์ต่อเด็กมีมาก วิดีโอ เป็นสื่อเดียวที่ไม่มีการควบคุม และมีประโยชน์ต่อผู้รับสารในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

27. Hamilton, Annette. 1991. Rumors, Foul Calumnies and the Safety of the State: National Identity and Its Defenders Thailand, 1939-1989. In Reynolds, Craig J. (ed.), Monash Papers on SEA No 25. 341-379. Victoria : Centre of Southeast Asian Studies, Monash University.

Year	1991
Author	Hamilton, Annette
Institute	Monash paper on SEA, Center for SEA Studies
TypeOf Work	Journal Article
Approach	Structural-Functionalism
Method	document research

เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เป็นงานวิจัยของคนไทยและบทความบางชิ้นของชาวต่างประเทศ ประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษาคือเรื่องการแสดงความคิดเห็นเรื่องชาตินิยมผ่านทางสื่อ ซึ่งมีทั้งสื่อมวลชนสื่อที่เป็นวรรณกรรมงานเขียน และสื่อการแสดง จากค่านิยมแบบตะวันตกเข้ามาสู่ประเทศไทยในช่วงศตวรรษที่ 19 (ช่วงรัชกาลที่ 6) ซึ่งมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในสังคมไทย รวมทั้งการเกิดสื่อใหม่ต่างๆ เช่นนิยาย ซึ่งเริ่มแพร่หลายจากการที่ไทยรับอิทธิพลตะวันตก ทำให้เกิดการเผยแพร่ความคิดใหม่ๆ ดังนั้นรัฐไทยจึงต้องมีวิธีการสร้างความคิดชาตินิยมโดยสอดแทรกไว้ในสื่อต่างๆ ทั้งการแสดงและวรรณกรรมงานเขียนซึ่งสะท้อนออกมาในเนื้อหาที่เกี่ยวกับกษัตริย์และค่านิยมแบบเดิม

การใช้สื่อในการแสดงความคิดเห็นเพื่อตอบรับกับอิทธิพลตะวันตกที่เข้ามา ทำให้เกิดการควบคุมสื่อโดยรัฐทั้งในแง่การอนุญาตเผยแพร่สื่อ นั้น และการควบคุมเนื้อหาที่เผยแพร่ และผลจากการควบคุมเนื้อหามากเกินไปเองทำให้สื่อไม่เสนอภาพที่เป็นจริงของสังคม

หน้าที่ของสื่อมวลชนไทยที่ปรากฏก็คือสื่อจะพยายามเสนอภาพพจน์อันดีของรัฐและกลุ่มคนที่มีอำนาจในสังคม และละเลยข่าวสารบางเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่นการใช้อำนาจอย่างไม่ถูกต้องทำให้ประชาชนทั่วไปไม่ได้รับความไม่ยุติธรรมในสังคม

ผลการศึกษาในงานนี้จึงแสดงให้เห็นว่าการพยายามทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความคิดชาตินิยมของสื่อ ทำให้สื่อบกพร่องในการทำหน้าที่เสนอข่าวสารที่เป็นจริง สะท้อนความเป็นจริงในสังคม รวมทั้งกระตุ้นให้คนแสดงความคิดเห็นทางการเมืองตามหน้าที่ที่ควรมีในสังคมประชาธิปไตย เนื่องจากสื่อมวลชนได้กลายเป็นพื้นที่ของนโยบายรัฐและกลุ่มคนที่มีอำนาจในสังคม

28. Wichert, Robert. International Media Flow: Cultivation Effects in Developing Countries. [On-line article]. In Communication Studies 208, Sacramento: California State University. Available: <http://www.crl.com/~rwicher/international.html>. 24 December 1998.

Year	1992+
Author	Wichert, Robert
Institute	California State University
TypeOf Work	Textbook Article
Approach	Cultivation Effects
Method	qualitative

บทความนี้เป็นกรนำผลจากการวิจัยของ Tan, A. and Suarchavarat, K.(1988) เรื่อง American TV and social stereotypes of Americans in Thailand มาเสนอพร้อมวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการศึกษาในงานอื่นๆ คือ งานที่ศึกษาเปรียบเทียบภาพของโทรทัศน์อเมริกันกับเด็กฟิลิปปินส์ ได้หวัน เม็กซิโก และออสเตรเลีย

ผลการศึกษาในปี ค.ศ. 1988 มีหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่าคนไทยมีบุคลิกภาพเปลี่ยนไป คือก้าวร้าวและมีความคิดแค้นมากขึ้น และเริ่มละทิ้งค่านิยมการให้อภัย ซึ่งเป็นผลมาจากการได้ชมรายการโทรทัศน์ของจีนและญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาผลการชมรายการโทรทัศน์อเมริกัน กลับพบว่าเนื้อหารายการมิได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและทัศนคติของเด็กไทย ผลที่เกิดจะอยู่เพียงในระดับการสร้าง ความเข้าใจชีวิตอเมริกันตามภาพที่เห็นในโทรทัศน์ คือเป็นการสร้างภาพ stereotype ของคน

อเมริกันและวิถีชีวิตอเมริกันให้คนไทยรับรู้เท่านั้น ซึ่งไม่ต่างจากผลการศึกษาการชมรายการโทรทัศน์อเมริกันของเด็กไต้หวัน เด็กเม็กซิกัน และเด็กฟิลิปปินส์ ที่พบว่าเกิดความเข้าใจในลักษณะของอเมริกันตามภาพที่เห็นในโทรทัศน์เช่นกัน

ผลจากการชมรายการโทรทัศน์อเมริกันจะแตกต่างออกไปเมื่อศึกษากับเด็กออสเตรเลีย ซึ่งพบว่าเด็กออสเตรเลียหลังจากรับชมรายการของอเมริกันไปเป็นเวลานานๆ จะเกิดความเชื่อต่อสภาพความเป็นจริงในประเทศออสเตรเลียไปตามภาพสังคมอเมริกันที่เห็นในโทรทัศน์ คือคิดว่าลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งที่มียุจริงในสังคมตน

Wichert ได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของผลที่แตกต่างนี้ว่าเป็นเรื่องของปัจจัยทางวัฒนธรรม แม้ว่าผลการศึกษาในงานเหล่านี้จะยืนยันว่าโทรทัศน์มีผลต่อการปลูกฝังวัฒนธรรมและความคิดให้กับคนต่างชาติต่างภาษาได้ แต่ระดับของผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจต่างกัน การที่คนไทยสามารถรับวัฒนธรรมความคิดแบบคนจีนและญี่ปุ่นได้ง่ายกว่าความคิดแบบอเมริกันที่เห็นในโทรทัศน์ และการที่คนออสเตรเลียสามารถรับและเชื่อโลกความเป็นจริงของตนไปตามภาพในรายการโทรทัศน์อเมริกัน เป็นผลมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม (cultural differences) ของชาติที่ปรากฏในสื่อกับชาติที่รับสื่อ นั้น ยิ่งความต่างมีมากเพียงใด ก็จะต้องเกิดช่องว่างมากขึ้นในการสร้างความเข้าใจเพื่อโน้มน้าวความเชื่อของผู้รับสารให้เป็นไปตามนั้น

29. Lewis, Glen. 1994. Comparative Trends in Television Broadcasting in Taiwan Thailand and Australia. In Amic Conference on Communications, Convergence and Development, June 23-25, 1994. Bangkok: Asian Mass Communication Research and Information Centre.

Year	1994
Author	Lewis, Glen
Institute	AMIC
TypeOf Work	Journal Article
Approach	Structuralism-Functionalism
Method	unidentified

เป็นการศึกษาเปรียบเทียบสื่อโทรทัศน์ในสามประเทศคือ ไต้หวัน ไทย และออสเตรเลีย ซึ่งผู้วิจัยจัดว่าเป็นประเทศที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจในภูมิภาค งานนี้ศึกษาเปรียบเทียบสื่อในสามมิติ คือ ขนาดของระบบโทรทัศน์ ลักษณะที่สื่อให้ความสำคัญอันดับแรกกับความคิดเรื่องชาติ

นิยม, และวิธีที่โทรทัศน์มีผลต่อการสร้างความคิดเห็นส่วนรวม (public opinion) ในช่วงแรกประมาณ ทศวรรษที่ 80 นี้สื่อโทรทัศน์ยังมีลักษณะที่ไม่ได้รวมศูนย์ทำให้สื่อวิทยุมีบทบาทในการเป็นสื่อกลางของ รัฐมากกว่า ต่อมาเมื่อมีการกระจายภาพทั่วประเทศได้ ทีวี่จึงมีบทบาทมากขึ้นโดยเฉพาะต่อการส่งเสริมลัทธิบริโภค เพราะเป็นเครื่องมือที่ดีในการโฆษณา ถึงรูปแบบการนำเสนอเรื่องราวข่าว ความบันเทิงและกีฬาจะไม่ต่างจากทางตะวันตกนัก แต่ในไทยจะใช้ภาษาไทยเป็นหลัก ส่วนในเคเบิลทีวี่จะใช้วิธีใส่ Thai subtitle

เมื่อเปรียบในเรื่องขนาดการครอบคลุมพื้นที่ ได้หวันมีปัญหายน้อยที่สุดเพราะมีขนาดเล็ก ส่วนออสเตรเลียมีมากที่สุด ไทยก็มีปัญหาพอๆกับออสเตรเลีย ทีวี่ได้หวันมีจำนวนช่องมากผ่านทางระบบเคเบิลและดาวเทียมและยังมีการรับโปรแกรมจากประเทศต่างๆ เช่น ญี่ปุ่น ฮองกง จีน อินเดีย อเมริกา และกระจายเสียงด้วยภาษาต่างๆ

เมื่อเปรียบในเรื่องการเสนอนโยบายในการเสนอประเด็นที่เป็นเรื่องระดับชาติ ที่วีออสเตรเลียเป็นสถานีเอกชนในขณะที่ได้หวันกับไทยเป็นสื่อของรัฐ มีสถานีสาธารณะ (public channel) เพียง 1 ช่องในทั้งสองประเทศ ออสเตรเลียจึงไม่มีการควบคุมโตโตทางการเมืองและวัฒนธรรม ไม่เหมือนในไทยและได้หวัน ส่วนไทยเองเมื่อเทียบกับได้หวัน ทีวี่ของไทยมีบทบาทในการสร้างและพัฒนาชาติมากกว่าได้หวัน และส่งเสริมแนวคิดชาตินิยมด้วยการเน้นในเรื่องการใช้ภาษาไทยในการกระจายเสียง

เมื่อเปรียบเรื่องการสร้างพื้นที่เวทีสาธารณะ (public sphere) ของออสเตรเลียมีลักษณะที่เปิดกว้างและหลากหลายมากที่สุด ส่วนไทยกับได้หวันเหมือนกันคือกำลังเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งได้หวันดูจะไปได้เร็วกว่าเพราะประชากรส่วนมากมีการศึกษามากกว่า และกระบวนการทางพาณิชย์น่าจะทำให้มีลักษณะที่เปิดกว้างมากขึ้น แต่ทั้งสองประเทศก็ต้องต่อสู้กับกลุ่มคนที่ผูกขาดทางทีวีที่กำลังเติบโตและรักษาอำนาจของตน สิ่งที่ยากงานนี้ไม่ได้กล่าวถึง ก็คือ การเปรียบเทียบคุณภาพและเนื้อหาต่างประเทศในโปรแกรม

30. Callahan, William A. 1994. Astrology, Video, and the Democratic Spirit: Reading the Symbolic Policies of Thailand. In *Sojourn*, 9.1 (1994): 102-134.

Year	1994
Author	Callahan, William A.
Institute	-

TypeOf Work	Sojourn Journal Article
Approach	Political Economy
Method	case study

งานเขียน (essay) ชิ้นนี้เป็นการศึกษาวัฒนธรรมของคนไทยเพื่อเข้าใจระบบการเมืองไทย ซึ่งผู้เขียนกล่าวว่าเป็นเสมือนเวทีของขัดแย้งจากการต่อสู้ระหว่างประชาชน (civilians) และทหาร และเป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้นปกครอง (elite bureaucrats) กับกลุ่มมวลชน (masses) รวมทั้งยังมีการก่อตัวของชนชั้นกลางที่มีบทบาทสำคัญ คือกลุ่มนักธุรกิจไทยที่เริ่มต้องการอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ขนานไปกับอำนาจทางเศรษฐกิจของตน อย่างไรก็ตาม บทวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ (symbolic analysis) ในเรื่องการเมืองไทยที่ปรากฏในงานนี้ จะไม่เน้นที่เรื่องอำนาจของกลุ่มทหาร หรือลักษณะทางรูปธรรมต่างๆ ที่เป็นผลจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่จะเปลี่ยนจุดเน้นไปยังเรื่องของสื่อ วัฒนธรรมมวลชน ภาษา และสิ่งที่มีอิทธิพลอื่นๆ ที่มีส่วนสำคัญต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย (pro-democracy movement) ในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 1992 และการปฏิรูปทางการเมืองที่เป็นผลเกิดตามมา

สิ่งที่มีอิทธิพลเชิงสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยกล่าวถึงในกรณีศึกษาเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 1992 ได้แก่ ภาษา ภาพลักษณ์ (image) และ จิตวิญญาณ (spirits) การศึกษาในงานนี้ชี้ให้เห็นลักษณะที่สัญลักษณ์บางอย่างหรือสื่อในบางรูปแบบซึ่งมีความหมายพิเศษต่อคนไทยจะมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองไทย กล่าวคือ ผู้นำทางการเมืองของไทยมักชอบใช้วิธีการทางโหราศาสตร์เข้ามาช่วยในการตัดสินใจที่สำคัญในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการใช้โหราศาสตร์จะถือเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันของคนไทย

นอกจากนี้ โน้ตแ่งการสื่อข่าวสารของคนไทย พบว่ามีการเปลี่ยนรูปแบบแหล่งข่าวจากแหล่งข่าวทั่วไป (orthodox sources) และสื่อมวลชน (establishment media) ไปยังการหาข่าวสารจากแหล่งข่าวในรูปแบบอื่นๆ ที่มิได้มีอยู่โดยทั่วไป (heterodoxy of representations) หรือสื่อในรูปแบบอื่นๆ ที่มีโซ่สื่อมวลชน (alternative media) ซึ่งได้แก่ วิดีโอเถื่อน (pirated) และโทรสาร (underground faxes) เนื่องจากความไม่สามารถให้ข่าวสารตามความเป็นจริงของสื่อมวลชน กล่าวคือ สื่อกระจายเสียง ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ จะถูกควบคุมการเสนอเนื้อหา ส่วนหนังสือพิมพ์ซึ่งไม่ถูกควบคุมจากอำนาจรัฐจะใช้โอกาสนี้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของตนว่าเสนอข่าวที่เป็นจริงตามเหตุการณ์

แต่ในความเป็นจริงก็คือการเสนอเนื้อหาในส่วนที่ดึงดูดผู้อ่านเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของตน ดังนั้น ข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ก็จะถูกลักลอบเสนอผ่านวิดีโอและโทรสาร (fax)

ผู้เขียนสรุปว่า ความเชื่อโหราศาสตร์ของคนไทย (astrology, magic) ซึ่งมีอิทธิพลต่อ ผู้นำประเทศจะส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง ส่วนในแง่การรับข่าวสารทางการเมืองที่เป็นเรื่องปกปิด ต้องห้าม คนไทยจะเปลี่ยนรูปแบบการใช้สื่อจากสื่อมวลชนทั่วไป คือโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ มาเป็นสื่อที่ลักลอบส่งถึงกัน (pirated video, underground fax)

31. Chia, Anthony. 1994. Convergence: Impact And Issues for the Media. In AMIC Conference on Communications, Convergence And Development, June 23-25, 1994. Bangkok: Asian Mass Communication Research And Information Centre.

Year	1994
Author	Anthony Chia, Mr
Institute	AMIC
TypeOf Work	Journal Article
Approach	Impact
Method	quantitative-qualitative

ศึกษาความเป็นไปได้ของการนำสื่อผสม (multimedia) ซึ่งเป็นรูปแบบวัฒนธรรม ตะวันตกมาใช้ในประเทศแถบเอเชียซึ่งมีลักษณะทางสังคมต่างจากตะวันตก ประเด็นความสนใจของผู้วิจัยคือผลกระทบที่อาจเกิดกับสังคมของประเทศเอเชียว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะนำสื่อผสมมาใช้แทนสื่อมวลชนแบบเดิม (traditional media) มีในประเทศเหล่านี้ในหน้าที่การรายงานข่าวสาร

ในงานวิจัยนี้มีได้ระบุนถึงวิธีการศึกษาที่ผู้วิจัยใช้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้กล่าวถึง ลักษณะต่างๆ ที่พบว่าในประเทศแถบเอเชีย สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกระจายเสียงจะมีบทบาทสำคัญในการ รายงานข่าวสารและบันเทิง การนำสื่อผสมมาใช้อาจยังมีขีดจำกัดเนื่องจากลักษณะที่ยังเป็นอุปสรรค บางประการของประเทศในเอเชีย ได้แก่ คุณสมบัตินิยมของประชากร การรู้หนังสือ และการแพร่ของสื่อ ประเภทต่างๆ

ผู้วิจัยคาดว่าพัฒนาการของสื่อผสมในประเทศเอเชียจะมีลักษณะแตกต่างกันในแต่ละ ประเทศโดยขึ้นกับความเจริญทางเศรษฐกิจและคุณสมบัตินิยมของประชากรดังกล่าวข้างต้น การ

กระจายตัวของสื่อผสมอาจเกิดเฉพาะในเขตเมือง และเฉพาะผู้รับสารบางกลุ่ม และในการเปิดรับสื่อผสมจะมีลักษณะเหมือนกับการรับสื่อโทรทัศน์ คือคนจะสนใจเนื้อหาที่เกี่ยวกับท้องถิ่นและเรื่องใกล้ตัวของตน รวมทั้งภาษาที่ใช้ก็ควรเป็นภาษาท้องถิ่น ดังนั้นการที่สื่อผสมจะมีประสิทธิภาพในประเทศเอเชียได้จึงควรมีการปรับลักษณะบางประการให้เข้ากับบริบทเอเชีย ซึ่งได้แก่ ภาษา วัฒนธรรม และแหล่งข่าวสารข้อมูลท้องถิ่น รวมทั้งรัฐบาลต้องควบคุมดูแลให้สื่อผสมสามารถทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณชนด้วย

ผู้วิจัยสรุปว่าผลการเปลี่ยนแปลงระดับสังคมในการนำสื่อผสมมาใช้แทนสื่อมวลชนแบบเดิมในการรายงานข่าวสารอาจเป็นไปได้บ้าง คือแม้ว่าจะมีการใช้ประโยชน์ด้านข่าวสารจากสื่อผสม แต่สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกระจายเสียงก็ยังคงจะมีบทบาทสำคัญอยู่เช่นเดิม การนำมาใช้ในบริบทสังคมเอเชียอาจเป็นไปได้จำกัดเนื่องจากอาจประสบปัญหาคุณสมบัติของประชากร และความต่างในภาษาและวัฒนธรรม ดังนั้น การประสบความสำเร็จในการนำมาใช้จึงขึ้นกับการยอมรับจากผู้บริโภคสื่อหรือผู้รับสารเป็นสำคัญ

การอภิปรายเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อในงานนี้ เป็นการคาดการณ์ถึงผลที่อาจเกิดในระดับโครงสร้างสังคม คือเป็นการพิจารณาลักษณะที่สื่อประเภทใหม่จะสามารถเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการรายงานข่าวสารแทนสื่อที่มีอยู่เดิมในสังคมหนึ่งๆ ซึ่งอาจเกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงของทางการเผยแพร่ข่าวสารในสังคมนั้นหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย

32. Lyttleton, Chris. 1994. The "Love Your Wife" Disease: HIV/AIDS Education and the Construction of Meaning in Northeast Thailand. Doctoral Dissertation, University of Sydney.

Year	1994
Author	Lyttleton, Chris
Institute	Dept. of Anthropology, University of Sydney
TypeOf Work	Ph.D. Dissertation
Approach	Social Construction of Meaning-Impact
Method	ethnography

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาเรื่องของการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องเอดส์และการรับรู้และการตอบสนองของประชาชนในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทยน่าสนใจศึกษาเพราะเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่เปลี่ยนจากการเพิกเฉยเรื่อยเอดส์มารณรงค์ทำสงครามต่อต้านเอดส์ได้อย่างรวดเร็ว โดยศึกษาในสองระดับ คือ ระดับมหภาค (macro) และระดับจุลภาค (micro) ในระดับมหภาคศึกษานโยบายการกำหนดจากภาครัฐ ปัจจัยเรื่องเหตุผลและข้อสันนิษฐาน (presupposition) ของหน่วยงานรัฐและเอกชนจะเป็นตัวกำหนดมาตรการรณรงค์ ในการเลือกว่าข้อมูลข่าวสารที่ควรให้ควรเป็นอย่างไร ในภาครัฐกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทยมีบทบาทนำ ในระดับจุลภาค ดูการรณรงค์ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านและผลกระทบ

เมื่อมีการปรากฏของโรคเอดส์กลางทศวรรษที่ 80 สื่อที่ทำหน้าที่เตือนภัยในอันดับแรกคือสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ก็ไปไม่ถึงคนชนบทนัก สื่อที่ออกจากส่วนกลางมีทั้ง วีดีโอ เทปคาสเส็ต โปสเตอร์ แผ่นพับ ทีวี วิทยุ แต่เนื้อหาเป็นวิชาการมากเกินไปสำหรับคนชนบท ปัจจุบัน สื่อที่มีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเอดส์มากที่สุดคือทีวี เนื้อหาการรณรงค์เน้นที่การระวังป้องกันการติดเชื้อ ถึงแม้ว่าเรื่องการใช้เข็มฉีดยาร่วมกันจะเป็นส่วนสำคัญหลักของการรณรงค์ แต่เรื่องที่ทำให้ชาวบ้านสนใจมากกว่าคือเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ประเด็นเรื่องเพศมุ่งไปที่เรื่องการใช้บริการทางเพศ

วิธีการศึกษาใช้วิธีแบบชาติพันธุ์วรรณา (ethnographic study) เก็บข้อมูลภาคสนามในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือสองหมู่บ้าน คือ Don Han และ Ban Khaem จังหวัดขอนแก่น นาน 20 เดือน ระหว่างเดือนมกราคม 1991 ถึงสิงหาคม 1992 สิ่งที่ต่างกันระหว่างสองหมู่บ้านนี้คือมีหมู่บ้านหนึ่งจะมีโรงงาน สถานบริการทางเพศ (brothel) ซึ่งอยู่ใกล้มาก เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามให้ชาวบ้านอายุ 14-60 ตามมาตรฐานกำหนดโดย WHO/GPA เพื่อหาคำตอบเรื่องระดับความรู้เกี่ยวกับเอดส์ มีการแจกแบบสอบถามอีกเป็นครั้งที่สองเพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงของความรู้

ผลจากแบบสำรวจพบว่าชาวบ้านสามารถจับเนื้อหาสำคัญในสื่อที่รณรงค์ได้ คือ รู้สาเหตุของการติดเชื้อและวิธีการป้องกัน ซึ่งพบในสัดส่วนที่เหมือนกันทั้งสองหมู่บ้าน ดังนั้นที่จะดูว่าการอยู่ใกล้สถานบริการจะทำให้มีความแตกต่างหรือไม่จึงไม่พบ ในการวัดความรู้เรื่องเอดส์ ใช้วิธีดูผลการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม โดยวัดที่อัตราการใช้อนุยางและอัตรา STD (โรคติดจากเพศสัมพันธ์) พบว่ามีการลดลงของการติดโรคน้อยลงในปี 1990, 1991 อย่างมากจากปี 1989 ซึ่งสูงกว่า 1987, 1988 เล็กน้อย (เป็นข้อมูลของจังหวัดขอนแก่น ข้อมูลจังหวัดอื่น ๆ ก็เป็นแบบเดียวกัน) การลดลงของโรคอาจเป็นผลจากหลายๆทาง เช่น การชอ์องแถมบังคับจากตำรวจต่อสถานบริการให้หญิง

บริการใช้ถุงยาง การแจกถุงยางให้หญิงบริการที่มาตรวจโรค นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์คุยกับชาวบ้าน พบว่ายอมรับว่าการรณรงค์มีผลต่อเขา บางคนก็เลิกการไปใช้บริการ บางคนก็ไปน้อยลง และใช้ถุงยางมากขึ้น แต่บางคนโดยเฉพาะเด็กหนุ่มกลับว่าไม่เคยใช้เลย ส่วนเรื่องการใช้เข็มฉีดยาร่วมกันไม่สามารถหาข้อมูลได้เพราะไม่พบคนในหมู่บ้านที่ติดยา

ส่วนประเด็นเรื่องการรับรู้ข่าวสารทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจแท้จริงไหม ทำโดยถามคำถามเปิดแทนที่จะถามถูกผิดเหมือนเดิม เช่น ถามว่าอะไรเป็นสาเหตุของเอดส์ คำตอบที่ได้มีหลากหลายมาก แต่ส่วนมากเป็นการนำคำจากการรณรงค์มาตอบ การรับรู้ในระดับที่เพิ่มความรู้ขึ้น เป็นการนำข่าวสารที่ได้มาผสมผสานกับความรู้ความเชื่อเดิมของแต่ละคน

การศึกษาผลกระทบที่เกิดกับผู้รับสารในงานนี้ เป็นการวัดผลในระดับการเกิดความรู้ในสารและการเกิดพฤติกรรมที่เป็นผลจากการรับสารนั้น คือศึกษาว่าผู้รับสารสามารถรับทราบเนื้อหาสำคัญในสื่อที่รณรงค์ได้ โดยการวัดว่าเกิดความรู้เรื่องเอดส์หรือไม่จะใช้วิธีดูผลการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในเรื่องการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ของผู้รับสาร

33. Jorgensen, Nicolas Edwin. 1995. Media and Identity Creation in Contemporary Thailand. Master's Thesis, San Jose State University.

Year	1995
Author	Jorgensen, N.E
Institute	San Jose State University
TypeOf Work	Master Theses
Approach	Political Economy
Method	qualitative

เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทที่ศึกษาเรื่องของการสื่อกับการสร้างเอกลักษณ์ของชาติไทย โดยอาศัยแนวคิดที่ว่าสื่อมีบทบาทต่อประเทศกำลังพัฒนาในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชาติ งานที่ศึกษาเรื่องสื่อกับการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชาติไทยที่ผ่านมาค่อนข้างล้าสมัย งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการที่ใช้ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การศึกษาจากเอกสารราชการ และการวิเคราะห์จากงานวิจัยและการศึกษาที่ผ่านมา คนที่เลือกสัมภาษณ์มีทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการสื่อสารมวลชน และคนทำงานในองค์กรสื่อ ผลการศึกษาสรุปออกมาเป็นตอนๆโดยกล่าวถึงประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องเอกลักษณ์ของชาติในประเทศต่างๆในเอเชียอาคเนย์

พัฒนาการของเอกลักษณ์ของชาติในประเทศไทย บทบาทของสถาบันกษัตริย์ บทบาทของศาสนา นโยบายเรื่องสื่อของรัฐบาลไทย การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจกับเอกลักษณ์ของชาติ นโยบายเรื่องสื่อ

ประเทศไทยเพิ่งเริ่มมีลักษณะของการรวมเป็นชาติเมื่อช่วงกลางของศตวรรษที่แล้ว ก่อนหน้านั้นจะมีลักษณะเป็นศักดินา ในปี 1978 รัฐบาลจอมพลป.จัดตั้งสำนักงานเอกลักษณ์ของชาติเพื่อปลูกกระแสชาตินิยมต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ มโนทัศน์เรื่องชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ถูกนำมาใช้ และยังคงอยู่จนถึงปัจจุบันและจะยังคงอยู่ต่อไป แต่ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะค่อยๆเสื่อมลงไป โดยเป็นผลจากการที่ประเทศไทยปรับเข้าสู่ระบบทุนนิยม คนไทยมีการศึกษามากขึ้น อีกทั้งภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติอย่างลัทธิคอมมิวนิสต์ก็ไม่มีแล้ว

ในสวนสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้น เนื่องจากเป็นของรัฐจึงเป็นเครื่องมือสำหรับส่งเสริมในสิ่งที่เป็นถือว่่าเป็นประโยชน์ต่อชาติ (national interest) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าสื่อมีลักษณะที่ถูกควบคุมเหมือนอย่างประเทศคอมมิวนิสต์ สวนสื่อหนึ่งสื่อพิมพ์ดูจะมีอิสระได้มากกว่า แต่ก็ยังถูกควบคุมด้วยกฎหมายที่ออกโดยคณะปฏิวัติปี 1976 ผู้วิจัยเห็นว่าอุปสรรคที่สำคัญต่อการเป็นปีกแผ่นของชาติไม่ใช่เรื่องของภาษา ศาสนา หรือเชื้อชาติ แต่เป็นความแตกต่างทางฐานะอย่างมากและรวดเร็วที่เป็นผลจากการพัฒนาประเทศ สื่อจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆแต่สื่อจะผูกพันอยู่กับธุรกิจทำให้ช่วยเพิ่มช่องว่างระหว่างคนจนคนรวยมากขึ้น

ผู้วิจัยสรุปว่า ประเทศไทยไม่มีนโยบายด้านสื่อมวลชนที่จะใช้เพื่อส่งเสริมความเป็นปีกแผ่นของชาติ คือมีนโยบายในเชิงห้ามที่ป้องกันไม่ให้มีการล่องละเมิดสถาบันกษัตริย์และศาสนา แต่ไม่มีนโยบายที่ใช้กำหนดแนวทางเพื่อส่งเสริมสถาบันดังกล่าว เหตุผลเพราะสถาบันหลักดังกล่าวได้ฝังลึกลงในวัฒนธรรมไทย และในปัจจุบันไม่มีภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่จะมาคุกคาม ภัยที่อาจจะคุกคามได้เช่นภัยจากลัทธิวัตถุนิยม การนับถือเงินตรา ความเสื่อมสลายของสถาบันวัดกับหมู่บ้าน ก็ยังเป็นภัยที่ซ่อนเร้นและสื่อเองก็ยากที่ต่อต้านภัยเหล่านี้เพราะสื่อเองก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งในนั้น นอกจากนี้ โครงสร้างของสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่ต้องอาศัยรายได้จากโฆษณาก็เป็นอุปสรรคต่อการรวมเป็นหนึ่งเดียวของสื่อเพื่อส่งเสริมอุดมการณ์ของชาติ ยกเว้นสื่อของทหารที่นำเสนอเอกลักษณ์ของชาติในสายตาทหาร ซึ่งก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาอำนาจและประโยชน์ของฝ่ายทหารเอง

นโยบายและรูปแบบกิจกรรมด้านสื่อของไทยสามารถอธิบายได้ในสามลักษณะ คือ

1) ส่งเสริมลัทธิบริโภคนิยม (Authoritarian Consumerism) สื่อไทยมีลักษณะที่ไม่ดีอยู่หลายประการ

เช่น การมีเนื้อที่โฆษณามาก เนื้อหารายการเบา เป็นไปเพื่อบันเทิงและให้ความสำคัญกับผู้โฆษณา มาก การที่จะถกเถียงหรืออภิปรายปัญหาอย่างเรื่องเอกลักษณ์ของชาติ หรือการวิพากษ์สถาบันต่างๆ ในสังคมจะเป็นสิ่งที่ขัดกับประเพณีของไทยในเรื่อง "เกรงกลัว" "เกรงใจ" "สนุก" 2) นำเสนอภาพ ประเพณีเก่า (Spectacular Traditionalism) คือมีการนำเสนอภาพที่ถูกคัดเลือกว่าเป็น "วัฒนธรรม ของชาติ" ผ่านทางสื่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมที่สำคัญของรัฐ การนำเสนอภาพประเพณีนี้รวมถึง พระราชพิธีต่างๆ การแสดงทางวัฒนธรรม เช่น โขน ละคร ที่แสดงให้นักท่องเที่ยวชม สิ่งที่ทำนั้นนอกจากจะทำเพื่อสืบโยงวัฒนธรรมไทยเข้ากับปัจจุบันที่รับความเจริญทางตะวันตก ยังทำเพื่อบรรจบยุคสมัยของสมบูรณาญาสิทธิราชกับสมัยปัจจุบันที่เป็นรัฐ ด้วยวิธีการนำภาพวัฒนธรรมในอดีตมาติดตัวไว้ทำให้รัฐสามารถนำประเทศเดินสู่กระแสทุนนิยมอย่างชอบธรรมมากขึ้น 3) ประชาสัมพันธ์การ พัฒนา (Development Public Relations) เป็นการใช้สื่อเพื่อสนับสนุนแนวการพัฒนาของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอภาพโครงการพัฒนาหมู่บ้านชาวเขา การช่วยภัยน้ำท่วม โครงการการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ในชนบท เป็นการทำให้แสดงถึงเมตตาของรัฐไทยที่มีต่อผู้เคราะห์ร้าย ทั้งหมดเป็นการตอกย้ำความสัมพันธ์แบบผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง

แม้ในทฤษฎีเรื่องสื่อเพื่อการพัฒนาจะมองว่าสื่อมีบทบาทมากต่อการสร้างเอกลักษณ์ของชาติ แต่ในกรณีประเทศไทย ผู้วิจัยคิดว่าสื่อมีเพียงบทบาทรองเมื่อเทียบกับสถาบันอื่น เช่น ระบบการศึกษา ศาสนาพุทธ สถาบันทหาร สื่อทำหน้าที่รักษาสถานภาพมากกว่าทำให้เกิดขึ้น

34. McCargo, Duncan. 1995. Policy Advocacy and the Media in Thailand. In ดันแคน แมคคาร์โก และ รมย์มาศ โบว์ร่า, สื่อมวลชนไทยกับการผลักดันนโยบาย, pp24-40. กรุงเทพฯ: บริษัท พี. เพรส. จำกัด

Year	1995
Author	McCargo, Duncan
Institute	-
TypeOf Work	book
Approach	Agenda Setting
Method	case study

เป็นการศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนไทยต่อการผลักดันนโยบาย ต้องการตอบคำถาม 3 ข้อ คือ 1) สื่อมวลชนไทยมีบทบาทในการกำหนด agenda หรือประเด็นข่าวและเรื่องที่เป็น

ความสนใจสาธารณะในรูปแบบนโยบายสาธารณะมากนักน้อยเพียงใด 2) สื่อที่ต่างกันมีผลต่อการนำเสนอและอธิบายแตกต่างกันอย่างไร 3) สื่อสามารถมีบทบาทผลักดันนโยบายจนเป็นที่ยอมรับได้หรือไม่ ในระดับไหน

การวิเคราะห์ใช้กรณีศึกษาจากสองเหตุการณ์ คือ การแถลงนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆในการหาเสียงเลือกตั้งปี 2538 และการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการปฏิรูปการเมือง การวิเคราะห์เป็นแบบเชิงคุณภาพ ความคิดว่าสื่อมีหน้าที่สนับสนุนให้เกิดการถกเถียงทางนโยบายเป็นสิ่งใหม่ คนไทยมองสื่อว่าเป็นแหล่งเสนอข่าวหรือเป็นเพียงแหล่งเสนอความบันเทิง การวิพากษ์วิจารณ์ถูกมองว่าเป็นความลำเอียง คำอธิบายมาตรฐานของสื่อที่เป็น ศูนย์เฝ้าบ้าน กระจุกส่องสังคม และ ผู้กำหนดประเด็น ไม่เหมาะกับสังคมไทย แต่กับสังคมไทยที่มีลักษณะแบบราชการ (bureaucratise) สื่อก็มีบทบาทสำคัญในการเสนอความคิดเห็นที่คัดค้าน

ในสื่อหนังสือพิมพ์ไทย ความหมายของ ข่าว (news) หมายถึงข้อเท็จจริงไม่มีการปรุงแต่ง ไม่มีการตีความ ข่าวจึงมีลักษณะเป็นการลงคำพูดจากแหล่งข่าว เป็นงานของนักข่าวรุ่นเยาว์ ส่วนข้อวิจารณ์ (comment) เป็นงานของนักเขียนคอลัมน์ซึ่งมักเป็นนักข่าวอาวุโส ข้อคิดเห็นมักเขียนโดยปราศจากข้อเท็จจริง ใช้ประเด็นปัจจุบันมาแสดงความคิดเห็น สิ่งที่ขาดไป คือ การวิเคราะห์ข่าวถึงประเด็นและความเป็นมา การตีความโดยเหตุผลเข้ากับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ก็พบบ้างเช่น ในคอลัมน์วันอาทิตย์ในไทยรัฐ

การแยกประเภทสื่อในงานนี้ แยกออกเป็น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ทีวี วิทยุ) สื่อสิ่งพิมพ์ เน้นตลาดมวลชน เช่น ไทยรัฐ ข่าวสด สื่อสิ่งพิมพ์เจาะกลุ่ม (niche-market) เช่น The Nation สยามโพสต์ กรุงเทพธุรกิจ สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อผลประโยชน์ของบุคคล องค์กร เช่น บ้านเมือง ผลที่พบคือ สื่อที่มีบทบาทต่อการสนับสนุนการผลักดันนโยบายเป็นอย่างมาก คือ สื่อสิ่งพิมพ์เจาะกลุ่ม และสิ่งพิมพ์รายสัปดาห์ รายเดือน จำนวนหนึ่ง รูปแบบการสนับสนุนการผลักดันนโยบายมีได้หลายแบบ คือ รายงานข่าวในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบาย รายงานการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวกับนโยบาย บทวิจารณ์ของนักเขียนคอลัมน์เศรษฐกิจการเมือง บทบรรณาธิการ บทวิเคราะห์วิจารณ์จากบุคคลภายนอก สารคดีหรือบทความต่อเนื่องเกี่ยวกับนโยบาย สนับสนุนหรือจัดสัมมนาเกี่ยวกับประเด็นเรื่องนโยบาย รายการทีวีวิทยุที่เสนอในรูปสารคดีเกี่ยวกับประเด็นเรื่องนโยบาย รายการทีวีวิทยุที่เสนอในรูปการสัมภาษณ์บุคคล การอภิปรายในประเด็นเรื่องนโยบาย

สื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นถูกครอบงำจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง ประเด็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นจึงมักจะถูกละเลย เหมือนที่มีคนกล่าวว่า คนกรุงเทพฯ เสียดังกว่า เพราะสื่อทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ มักรายงานปัญหาของคนกรุงเทพฯ

หนังสือพิมพ์ชอบข่าวที่เป็นความขัดแย้ง เรื่องทางด้านนโยบายที่ปรากฏตามสื่อ เช่น การแถลงนโยบายของพรรคการเมือง การถกเถียงในรัฐสภาเรื่องนโยบายต่างๆ พวกนี้มักถูกนำเสนอ เพราะมีนัยยะของความขัดแย้ง ดังนั้น นโยบายแบบที่มีการเมืองมาเกี่ยวข้องจึงได้รับความสนใจจากสื่อ ในขณะที่เรื่องนโยบายจริงๆ เช่น เรื่องสาธารณสุข การศึกษามักไม่เป็นที่สนใจของสื่อ

ตัวอย่างของการผลักดันนโยบายของในนิตยสารรายสัปดาห์ อาทิ ดิฉัน ลงเรื่อง 8-10 หน้าทุกสัปดาห์ในลักษณะที่เป็นบทวิเคราะห์ประเด็นทางนโยบายและรายละเอียดของเรื่องที่เป็นที่ถกเถียงกันใน ตัวอย่างของการผลักดันนโยบายของในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ Bangkok Post, The Nation มีบทบาทในการผลักดันนโยบายในระดับแนวหน้า Outlook ใน Bangkok Post เสนอประเด็นทางนโยบายโดยให้ความสำคัญกับเรื่องนโยบายทางสังคม การศึกษาและปัญหาสิ่งแวดล้อม สื่อทั้งสองฉบับมีอิทธิพลต่อชนชั้น elite ตัวอย่างของการผลักดันนโยบายของในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เช่น ไทยรัฐ มติชน จะนำเสนอเรื่องนโยบายเมื่อสามารถเชื่อมโยงกับความขัดแย้งทางการเมือง บทบาทอยู่ที่การวิเคราะห์ วิเคราะห์มากกว่าการผลักดันนโยบาย ตัวอย่างของการผลักดันนโยบายของในสื่อวิทยุโทรทัศน์ การควบคุมของรัฐทำให้การเสนอข่าวหรือการวิเคราะห์นโยบายมีข้อจำกัด แต่หลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ มีรายการที่ดำเนินการโดยผู้ผลิตรายการอิสระมากขึ้น จึงมีรายการอย่าง มองต่างมุม เปิดประเด็น แต่เนื้อหาเป็นการเอาสถานการณ์ปัจจุบันมาพูดมากกว่าที่จะเน้นเรื่องนโยบาย เพราะกลุ่มผู้รับสารเป็น mass audience

การวิเคราะห์เหตุการณ์เลือกตั้งปี 2538 พบว่าหนังสือพิมพ์แนวตลาดมุ่งที่ตัวบุคคลและการตอบโต้ทางวาจาไปมา หนังสือพิมพ์คุณภาพมุ่งนำเสนอข้อมูลที่ต่างกันของพรรคการเมือง ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทองวิจารณ์ว่าความพยายามของสื่อในการผลักดันนโยบายล้มเหลว เพราะถึงจะจัดให้มีเวทีสำหรับพรรคการเมืองนำเสนอแข่งขันกันด้านนโยบาย แต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จ ทุกพรรคก็จัดรวมตัวกันได้โดยผสมนโยบายที่แตกต่างกันอย่างเรียบร้อย และไปเจาะเรื่องที่สำคัญกว่าคือตำแหน่งรัฐมนตรี ความพยายามของสื่อจึงไปช่วยภาพความน่าเชื่อถือจอมปลอม ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ชี้ว่าคนไทยเลือกผู้แทนบนพื้นฐานปัญหาระดับท้องถิ่น มีเพียงคนกรุงเทพฯ ที่เลือกโดยพิจารณาประเด็นปัญหาระดับประเทศ การที่สื่อให้ความสำคัญกับเรื่องระดับประเทศ สะท้อนถึงความพยายามของคน

กรุงเทพที่จะเรียกร้องเสนอประเด็นของตนสู่สังคมต่างจังหวัด การเรียกร้องการปฏิรูปทางการเมือง เป็นความพยายามของคนกรุงเทพที่ไม่ยอมรับนักการเมืองต่างจังหวัด

การวิเคราะห์เรื่องการปฏิรูปการเมือง พบว่า หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันได้ผลักดันเรื่องนโยบายอย่างต่อเนื่อง แต่ส่วนมากมีเนื้อหาซ้ำซาก เป็นการถกเถียงใส่วาทะทางการเมืองของนักการเมืองและนักวิชาการ โดยสื่อได้รับประโยชน์เพราะได้แนววัตถุดิบที่นำมาเขียนได้ไม่สิ้นสุด สรุปคือ การผลักดันนโยบายของสื่อจะมีเรื่องทางการเมืองมาเกี่ยว หรือเป็นเพียงส่วนที่ขยายตัว (extension) จากเรื่องการเมือง เรื่องนโยบายจริงๆมักไม่เป็นข่าว คำตามสำคัญในการวัดความสำเร็จของการผลักดันนโยบายของสื่อ คือ ใครเป็นผู้ได้ประโยชน์จากการเสนอแนะการผลักดันนโยบายนั้น

35. Nishino, Yoshimi. 1995. Conversation about AIDS and the Media Environment in Thailand : Mass Media Roles in Context Building and Context Providing for International Discourse (Immune Deficiency). Doctoral Dissertation, University of Pennsylvania.

Year	1995
Author	Nishino, Yoshimi
Institute	U. of Pennsylvania
TypeOf Work	Ph.D.Dissertation
Approach	Agenda-Setting, Frame Analysis
Method	quantitative-qualitative

เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่ปรากฏในสื่อและหัวข้อการสนทนาเรื่องเอดส์ของประชาชน เพื่อดูว่าสื่อมีบทบาทในการทำหน้าที่ของ context building และ content providing หรือไม่ โดยที่ context building หมายถึงกระบวนการที่สื่อมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนว่าการแสดงความคิดเห็นแบบใดในเรื่องของโรคเอดส์ที่เหมาะสมในสังคม ส่วน content providing หมายถึงกระบวนการที่สื่อมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องเอดส์โดยทำให้เกิดประเด็นสำหรับการสนทนา สมมติฐานคือ คนที่รับรู้เรื่องของเอดส์ผ่านสื่อหรืออยู่ในสังคมที่มีการรับสื่อมากมีแนวโน้มที่จะพูดเรื่องเอดส์บ่อยกว่าและหลากหลายประเด็นมากกว่า และยังรับรู้มากขึ้นว่าเรื่องเอดส์เป็นประเด็นที่สนใจของสาธารณะมากเท่าใดก็ยิ่งมีการพูดถึงเรื่องเอดส์มากเท่านั้น นอกจากนี้ คนที่รับรู้เรื่องของเอดส์ผ่านทางสื่อมากมีแนวโน้มที่จะพูดเรื่องเอดส์ตามกรอบที่ถูกนำเสนอในสื่อมากกว่าคนที่รับสื่อน้อยกว่า

ทำการศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับคน 20 คน ทำกลุ่มสนทนาเรื่องเอดส์ 16 กลุ่ม สัมภาษณ์ผู้ผลิตสื่อเรื่องเอดส์เพื่อหาสารที่ตั้งใจสื่อ และทำแบบสอบถามคนไทยวัย 15-29 ปีในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 1800 ราย โดยถามเกี่ยวกับ 1) หัวข้อที่สนทนาเรื่องเอดส์ 2) การเลือกผู้สนทนาด้วย 3) พูดถึงเอดส์อย่างไรในเรื่องของสาเหตุ การป้องกัน และความเสี่ยง 4) พูดในบริบทแบบใด 5) ได้รับรู้ข่าวสารเรื่องเอดส์จากสื่อมากเพียงใด 6) สื่อเสนอเรื่องการป้องกันเอดส์ด้วยวิธีการอย่างไร 7) เมื่อใดจึงรับรู้ว่าจะสมควรแสดงความคิดเห็นเรื่องเอดส์ การตรวจสอบในเรื่องของ context building ทำโดยดูว่าเนื้อหาที่รับจากสื่อสัมพันธ์กับหัวข้อที่พูดคุยกันหรือไม่ โดยดูความถี่และความหลากหลายของการสนทนา ผลพบว่าสื่อได้ทำหน้าที่ทั้ง context building และ content providing ที่สำคัญคือมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนระหว่างหัวข้อการสนทนาเรื่องเอดส์กับการรับรู้เรื่องเอดส์ผ่านทางสื่อ สื่อที่มีบทบาทในการให้ความรู้เรื่องเอดส์ที่ดีที่สุดคือโทรทัศน์

36. Nishino, Yoshimi and Schunck, Michael. 1997. Single Thai Women's Interpersonal Communication and Mass Media Reception on AIDS. In AIDS Education and Prevention v9, i2, (April 1997): 181-200.

Year	1997
Author	Nishino, Yoshimi / Schunk, M.
Institute	-
TypeOf Work	Medical journal article
Approach	Agenda-Setting, Frame Analysis
Method	document research

เป็นการนำผลจากวิทยานิพนธ์มาเขียนเป็นบทความวิชาการ ข้อมูลที่ได้ได้จากการทำแบบสอบถามคนในจังหวัดกาญจนบุรี 1800 คน แต่ในที่นี้ นำผลเฉพาะของผู้หญิงโสด 397 คนมาวิเคราะห์ ผลที่พบคือ ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะพูดเรื่องเอดส์กับเพื่อนและพี่น้อง ระดับของการรับรู้จากสื่อมีความสัมพันธ์กับหัวข้อสนทนาและความถี่ในการพูดคุย ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลต่อความถี่ของการพูดคุยเรื่องเอดส์และความหลากหลาย

37. Van Fleet, Sara Ernest. 1998. Everyday Dramas: Television And Modern Thai Women (Thailand, Gender, Modernity, Soap Operas). Doctoral Dissertation. University Of Washington.

Year	1998
------	------

Author	Van.Fleet, Sara Ernest
Institute	U. of Washington
TypeOf Work	Ph.D.Dissertation
Approach	British Cultural Study
Method	ethnography

เป็นงานที่ศึกษาแบบชาติพันธุ์วรรณา (ethnography) เพื่อศึกษาว่าผู้หญิงที่ชมโทรทัศน์ซึ่งเป็นคนทำงานและชนชั้นกลางระดับล่างในจังหวัดเชียงใหม่สนทนาและตีความละครโทรทัศน์ในชีวิตประจำวันอย่างไร การศึกษาสนใจที่โปรแกรมรายการโทรทัศน์และการเลือกชมรายการว่าเป็นวิธีการในการเปลี่ยนแปลงความหมายของมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับ "ผู้หญิงสมัยใหม่" ในสังคมไทยปัจจุบันอย่างไร โดยศึกษาว่าการดูละครและภาพลักษณ์ที่ปรากฏในละครมีผลต่อความเข้าใจกระบวนการที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในเรื่องของความไม่เท่าเทียมกัน ความสับสนในการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว และความเหลื่อมล้ำทางเพศและชนชั้นที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยวิเคราะห์การตอบสนองต่อเนื้อหาในละครที่ออกอากาศในปี ค.ศ. 1993 ซึ่งมีวิธีมากมายที่เรื่องเพศจะถูกยกขึ้นและแสดงออกผ่านมุมมองของผู้ชมตามลักษณะประสบการณ์ ภูมิหลัง และการบอกเล่าของผู้ชมเอง จากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับใจความและประเด็นที่ปรากฏในเรื่องวิทยานิพนธ์เล่มนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตพฤติกรรม การวิเคราะห์เนื้อหา และการสัมภาษณ์นักวิจารณ์และผู้เขียนบท จากข้อมูลที่ได้นี้ จึงสรุปและตีความบทบาทที่ละครโทรทัศน์มีผลต่อการวางรูปแบบเอกลักษณ์ของผู้หญิงและเรื่องเพศในช่วงต้นทศวรรษ ที่ 90 และการที่เน้นการศึกษาที่วิธีการที่ผู้ชมมีส่วนร่วมกับเนื้อหา ทำให้เห็นว่าผู้ชมได้กระทำอะไรกับผลผลิตทางสื่อที่ถูกหยิบยื่นให้

เมื่อดูผู้ชมและการตอบสนองตามลักษณะวัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจของผู้ชมนั้น นอกจากจะทำให้เข้าใจเรื่องของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารและตัวสาร ยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาร่วมวัฒนธรรมในเรื่องของผลผลิตทางเอกลักษณ์ทางเพศในช่วงท้ายของศตวรรษนี้

38. McCargo, Duncan. 1999a. Reforming Thai print media. Paper presented to the panel on 'The Media, Cultural Politics and the Nation State', at the 7th International Conference on Thai studies, Amsterdam, 4-8 July 1999. Amsterdam : International Institute for Asian Studies.

Year	1999
Author	McCargo, Duncan
Institute	British Academy Southeast Asian Committee
TypeOf Work	Journal Article
Approach	Political Economy
Method	qualitative

ในช่วงเวลาไม่กี่ปีมานี้ สื่อสิ่งพิมพ์ของไทยได้เริ่มมีบทบาทสำคัญทางการเมือง โดยการวางตนเป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์ประเด็นเรื่องการเมืองกินในระบบราชการ การปฏิรูปรัฐธรรมนูญ และการจัดตั้งรัฐบาลผสม สื่อหนังสือพิมพ์พยายามแสดงตนว่าเป็นกลาง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ใดๆทางการเมือง และทำหน้าที่สอดส่องดูแลการทำงานของนักการเมืองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่สื่อพยายามสร้างภาพตนเองในลักษณะนี้อาจกลายเป็นปัญหาได้ในลักษณะหนึ่ง เพราะในความเป็นจริงหนังสือพิมพ์ไทยจะมีความลำเอียง คือให้การสนับสนุนพรรคการเมืองบางพรรค (partisan) รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์และมีผลประโยชน์ร่วมกันกับนักการเมืองและกลุ่มอิทธิพลอื่นๆในสังคม

บทความนี้ได้เสนอวิธีการแก้ไขปัญหาการทำงานของสื่อหนังสือพิมพ์ดังกล่าวเพื่อให้การปฏิรูปการเมืองไทยประสบความสำเร็จ ว่าจำเป็นต้องให้สื่อมวลชนไทยพิจารณาบทบาทของตนให้มากขึ้น และควรยอมรับที่จะแก้ไขข้อผิดพลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทย ซึ่งต้องมีการพิจารณาในส่วนขององค์กรผู้ผลิต เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์นั้น บรรณาธิการ คอลัมนิสต์ และนักข่าว ซึ่งต้องยอมรับในขั้นแรกว่ามีส่วนสร้างปัญหามากกว่าที่จะแสดงตนว่าเป็นผู้ช่วยแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิธีการทำงานก็คือ การเปลี่ยนแปลงวิธีการหาข่าวการเมือง คือจากที่เดิมเคยใช้แหล่งข่าวจากบุคคลสำคัญทางการเมืองของรัฐและนำเสนอข่าวที่ได้มาในลักษณะการอ้างข้อความลงไปตรงๆ ก็อาจเปลี่ยนมาเป็นวิธีการเชิงวิพากษ์ที่มีการตั้งคำถามกับข่าวที่ได้ รวมทั้งมีการตรวจสอบข้อเท็จจริง ในแง่ของแหล่งข่าวก็ควรเปลี่ยนจากการใช้แหล่งข่าวจากบุคคลทางการเมืองเพียงอย่างเดียวมาเป็นการกระจายแหล่งข่าวไปยังท้องถิ่นและบุคคลนอกวงการเมืองที่รู้ข่าวสารดี

บทความนี้สรุปด้วยการเสนอวิธีการปฏิรูปการทำงานของหนังสือพิมพ์ไทย เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ผู้ปกป้องดูแลผลประโยชน์ของสังคมได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในช่วงเวลาไม่กี่ปีมานี้

สื่อสิ่งพิมพ์ของไทยได้เริ่มมีบทบาทสำคัญทางการเมือง โดยการวางตนเป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์ประเด็น เรื่องการโกงกินในระบบราชการ การปฏิรูปรัฐธรรมนูญ และการจัดตั้งรัฐบาลผสม สื่อหนังสือพิมพ์พยายามแสดงตนว่าเป็นกลาง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ใดๆทางการเมือง และทำหน้าที่สอดส่องดูแลการทำงานของนักการเมืองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่สื่อพยายามสร้างภาพตนเองในลักษณะนี้อาจกลายเป็นปัญหาได้ในลักษณะหนึ่ง เพราะในความเป็นจริงหนังสือพิมพ์ไทยจะมีความลำเอียง คือให้การสนับสนุนพรรคการเมืองบางพรรค (partisan) รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์และมีผลประโยชน์ร่วมกันกับนักการเมืองและกลุ่มอิทธิพลอื่นๆ ในสังคม

บทความนี้ได้เสนอวิธีการแก้ไขปัญหาการทำงานของสื่อหนังสือพิมพ์ดังกล่าวเพื่อให้การปฏิรูปการเมืองไทยประสบความสำเร็จ ว่าจำเป็นต้องให้สื่อมวลชนไทยพิจารณาบทบาทของตนให้มากขึ้น และควรยอมรับที่จะแก้ไขข้อผิดพลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทย ซึ่งต้องมีการพิจารณาในส่วนขององค์กรผู้ผลิต เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์นั้น บรรณาธิการ คอลัมนิสต์ และนักข่าว ซึ่งต้องยอมรับในขั้นแรกว่ามีส่วนสร้างปัญหามากกว่าที่จะแสดงตนว่าเป็นผู้ช่วยแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิธีการทำงานก็คือ การเปลี่ยนแปลงวิธีการหาข่าวการเมือง คือจากที่เดิมเคยใช้แหล่งข่าวจากบุคคลสำคัญทางการเมืองของรัฐและนำเสนอข่าวที่ได้มาในลักษณะการอ้างข้อความลงไปตรงๆ ก็อาจเปลี่ยนมาเป็นวิธีการเชิงวิพากษ์ที่มีการตั้งคำถามกับข่าวที่ได้ รวมทั้งมีการตรวจสอบข้อเท็จจริง ในแง่ของแหล่งข่าวก็ควรเปลี่ยนจากการใช้แหล่งข่าวจากบุคคลทางการเมืองเพียงอย่างเดียวมาเป็นการกระจายแหล่งข่าวไปยังท้องถิ่นและบุคคลนอกวงการเมืองที่รู้ข่าวสารดี

บทความนี้สรุปด้วยการเสนอวิธีการปฏิรูปการทำงานของหนังสือพิมพ์ไทย เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ผู้ปกป้องดูแลผลประโยชน์ของสังคมได้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

39. McCargo, Duncan. 1999b. The International Media and the Domestic Political Coverage of the Thai Press. In *Modern Asian Studies* Vol 33, No 3 (1999): 551-579.

Year	1999
Author	McCargo, Duncan
Institute	-
TypeOf Work	Journal Article
Approach	Political Economy

Method case study

บทความนี้เป็นการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยในฐานะผู้สามารถมีบทบาทส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยการกำหนดประเด็นข่าวสารให้กับสาธารณชนได้ อย่างไรก็ตามพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยมิได้หาเนื้อหาข่าวการเมืองบางเรื่องด้วยตนเอง แต่กลับอาศัยแหล่งข่าวจากสื่อต่างประเทศในสวนนี้ โดยเฉพาะในข้อมูลบางส่วนที่เกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์ระบบการเมืองไทย ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าการขาดประสิทธิภาพในการหาข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยที่ทำให้ต้องอาศัยแหล่งข่าวจากสื่อต่างประเทศนี้เป็นผลมาจากปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศเอง

ผู้วิจัยกล่าวว่าหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทยมักให้ความสำคัญกับหนังสือพิมพ์ต่างประเทศในฐานะแหล่งข่าว และนำประเด็นที่สื่อต่างประเทศเสนอมาสนับสนุนการวิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองไทย รวมทั้งเพื่อต่อต้านการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมในระบบการเมืองไทย

หากเปรียบเทียบสื่อมวลชนไทยกับสื่อมวลชนอินโดนีเซียซึ่งมีการควบคุมจากรัฐมากกว่าและไม่มียุทธศาสตร์การวิพากษ์วิจารณ์การเมือง จะพบว่ามีการใช้แหล่งข่าวการเมืองภายในประเทศตนจากสื่อต่างประเทศเช่นเดียวกับไทย ซึ่งผู้วิจัยสรุปว่าลักษณะดังกล่าวเนื่องมาจากการที่สื่อถูกควบคุมในการแสวงหาข่าวสาร

อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนไทยและต่างประเทศจะไม่มีอิทธิพลในการชี้นำประเด็นข่าวสารซึ่งกันและกัน เพียงแต่สื่อไทยจะอาศัยเนื้อหาข่าวที่ตนต้องการจากสื่อต่างประเทศเท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย